

Klasa: 561-01/12-01/04

Urbroj: 50301-09/09-12-5

Zagreb, 6. prosinca 2012.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji

Na temelju članka 85. Ustava Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 85/2010 – pročišćeni tekst) i članka 129. u vezi sa člankom 151. Poslovnika Hrvatskoga sabora, Vlada Republike Hrvatske podnosi Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Za svoje predstavnike, koji će u njezino ime sudjelovati u radu Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Predraga Matića, ministra branitelja i Vesnu Nađ, zamjenicu ministra branitelja.

PREDSJEDNIK

Zoran Milanović

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA IZ
DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI**

**KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O PRAVIMA HRVATSKIH BRANITELJA IZ
DOMOVINSKOG RATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI**

Članak 1.

U Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Narodne novine, br. 174/2004, 92/2005, 2/2007, 107/2007, 65/2009, 137/2009, 146/2010 i 55/2011) u članku 2. stavak 5. mijenja se i glasi:

„(5) Dragovoljac iz Domovinskog rata je i u obrani suvereniteta Republike Hrvatske zatočeni ili nestali hrvatski branitelj iz Domovinskog rata, i smrtno stradali hrvatski branitelj iz Domovinskog rata koji je poginuo u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ili je ubijen prilikom zatočenja ili u neprijateljskom logoru u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, koji je umro od posljedica rane ili ozljede zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, koji je umro od posljedica bolesti, pogoršanja bolesti ili pojave bolesti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske i koji je izvršio samoubojstvo kao posljedicu psihičke bolesti uzrokovane sudjelovanjem u obrani suvereniteta Republike Hrvatske do 15. siječnja 1992. godine, ako je njegovo sudjelovanje u obrani suvereniteta Republike Hrvatske započelo najkasnije 8. listopada 1991. godine u slučajevima iz stavka 3. ovoga članka, odnosno ako je njegovo sudjelovanje u obrani suvereniteta Republike Hrvatske započelo najkasnije 16. prosinca 1991. godine u slučajevima iz stavka 4. ovoga članka.“

U stavku 6. iza riječi: „iz stavka 1. ovoga članka“ dodaju se riječi: „i status dragovoljca iz Domovinskog rata iz stavaka 3., 4. i 5. ovoga članka“, a riječ: „dokazuje“ zamjenjuje se riječju: „dokazuju“.

Članak 2.

U članku 3. stavak 1. točke 4. i 6. mijenjaju se i glase:

„4. umro od posljedica bolesti, pogoršanja bolesti ili pojave bolesti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske najkasnije do 31. prosinca 1997. godine, a nakon toga roka uzročna veza između smrti i sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske utvrđena je u postupku vještačenja u ustanovama za vještačenje, odnosno pred nadležnim vijećem liječničkog povjerenstva;

6. umro kao HRVI iz Domovinskog rata I. skupine s priznatim pravom na doplatak za njegu i pomoć druge osobe od posljedica rane ili ozljede zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, ili je umro uslijed bolesti koja je nastala kao posljedica oštećenja organizma uslijed rane ili ozljede na temelju koje mu je bio priznat status HRVI iz Domovinskog rata I. skupine s pravom na doplatak za njegu i pomoć druge osobe po tome osnovu.“

Iza stavka 2. dodaju se stavci 3. i 4. koji glase:

„(3) Status člana obitelji osoba iz stavka 2. ovoga članka kao i prednost u ostvarivanju prava priznaje se sukladno članku 6. ovoga Zakona.

- (4) Članovima obitelji osoba iz stavka 2. ovoga članka, kada ispune propisane uvjete, pripadaju slijedeća prava iz ovoga Zakona:
- pravo na obiteljsku invalidninu,
  - pravo na povećanu obiteljsku invalidninu,
  - pravo na uvećanu obiteljsku invalidninu.“.

Članak 3.

U članku 4. iza stavka 2. dodaju se stavci 3. i 4. koji glase:

„(3) Status člana obitelji osoba iz stavka 2. ovoga članka kao i prednost u ostvarivanju prava priznaje se sukladno članku 6. ovoga Zakona.

(4) Članovima obitelji osoba iz stavka 2. ovoga članka, kada ispune propisane uvjete, pripadaju slijedeća prava iz ovoga Zakona:

- pravo na novčanu naknadu obiteljske invalidnine,
- pravo na novčanu naknadu povećane obiteljske invalidnine,
- pravo na novčanu naknadu uvećane obiteljske invalidnine.“.

Članak 4.

U članku 5. iza stavka 3. dodaje se novi stavak 4. koji glasi:

„(4) Osobi iz stavka 3. ovoga članka, kada ispuni propisane uvjete, pripadaju slijedeća prava iz ovoga Zakona:

- pravo na osobnu invalidninu
- pravo na posebni doplatak
- pravo na doplatak za njegu i pomoć druge osobe
- pravo na ortopedski doplatak
- pravo na naknadu troškova prijevoza.“.

Dosadašnji stavak 4. postaje stavak 5.

Članak 5.

U članku 6. iza stavka 4. dodaje se novi stavak 5. koji glasi:

„(5) Novčana prava iz ovoga Zakona pripadaju članovima obitelji istog nasljednog reda iz stavaka 1. i 2. ovoga članka u jednakim sukorisničkim dijelovima kada nije moguće utvrditi prednost u ostvarivanju prava iz stavka 4. ovoga članka.“.

Dosadašnji stavci 5. i 6. postaju stavci 6. i 7.

Članak 6.

U članku 10. iza stavka 3. dodaje se stavak 4. koji glasi:

„(4) Osobe imaju pravo na status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata za razdoblje sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske koje nije obuhvaćeno zaprekama iz stavka 2. ovoga članka.“.

Članak 7.

Iza članka 24. dodaje se članak 24.a koji glasi:

„Članak 24.a

Udovice umrlih HRVI-a iz Domovinskog rata I. i II. skupine sa 100% oštećenja organizma, kojima je do smrti bilo priznato pravo na doplatak za njegu i pomoć druge osobe po osnovi ovoga Zakona, a koji su umrli zbog bolesti ili ozljede nastale izvan okolnosti obrane suvereniteta Republike Hrvatske, imaju pravo na obiteljsku mirovinu pod uvjetom da su u trenutku njihove smrti imale navršениh 40 godina starosti, a visina obiteljske mirovine određuje se sukladno Zakonu o mirovinskom osiguranju.“.

Članak 8.

Članak 35. mijenja se i glasi:

„(1) Tijela državne uprave, tijela sudbene vlasti, tijela državne vlasti i druga državna tijela, upravna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (u daljnjem tekstu: tijela javne uprave), obvezna su prilikom zapošljavanja na neodređeno vrijeme službenika i namještenika temeljem javnog natječaja i prilikom zapošljavanja na određeno vrijeme temeljem oglasa, dati prednost pod jednakim uvjetima nezaposlenom i to sljedećim redoslijedom:

- djetetu smrtno stradalog, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata bez oba roditelja i djetetu smrtno stradalog, zatočenoga i nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata bez roditeljske skrbi,
- HRVI iz Domovinskog rata,
- članu obitelji smrtno stradalog, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata,
- dragovoljcu iz Domovinskog rata,
- hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata.

(2) Prednost pri zapošljavanju iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi se na slučajeve zapošljavanja na poslovima radnih mjesta koja su zakonom ili drugim pravnim propisom utvrđena kao rukovodeća radna mjesta u tijelima javne uprave.

(3) Javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske kao i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima (u daljnjem tekstu: pravne osobe), koje su prilikom zapošljavanja obvezne raspisati javni natječaj ili oglas temeljem zakona, drugog propisa ili kolektivnog ugovora, obvezne su prilikom tog zapošljavanja dati prednost osobi iz stavka 1. ovoga članka, po utvrđenom redoslijedu iz stavka 1. ovoga članka, ukoliko ispunjava uvjete propisane ovim člankom Zakona, te uvjete iz javnog natječaja odnosno oglasa.

(4) Prednost pri zapošljavanju iz stavka 3. ovoga članka ne odnosi se na slučajeve zapošljavanja na poslovima radnih mjesta koja su zakonom ili drugim pravnim propisom utvrđena kao rukovodeća radna mjesta.

(5) Da bi ostvarila pravo prednosti pri zapošljavanju, osoba iz stavka 1. ovoga članka koja ispunjava uvjete za ostvarivanje toga prava, dužna je uz prijavu, odnosno ponudu na javni natječaj ili oglas priložiti sve dokaze o ispunjavanju traženih uvjeta, kao i potvrdu o priznatom statusu, odnosno potvrdu iz članka 2. ovoga Zakona o priznatom statusu hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili dragovoljca iz Domovinskog rata, dokaz da je nezaposlena odnosno dokaz o oduzetoj roditeljskoj skrbi kada se na javni natječaj, odnosno oglas prijavljuje dijete smrtno stradalog, zatočenoga i nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata bez roditeljske skrbi.

(6) Provedbu odredbe stavka 1. ovoga članka nadzire upravna inspekcija, a provedbu odredbe stavka 3. ovoga članka nadzire inspekcija rada.

(7) Osoba iz stavka 1. ovoga članka koja ne bude primljena u tijela javne uprave, ukoliko smatra da joj je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju može podnijeti žalbu na rješenje o prijmu u službu izabranog kandidata.

(8) Osoba koja smatra da joj je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju, može u roku od petnaest dana od dana podnošenja žalbe iz stavka 7. ovoga članka, podnijeti zahtjev upravnoj inspekciji za provedbu inspekcijskog nadzora.

(9) Upravna inspekcija obvezna je u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva za nadzor obavijestiti donositelja rješenja o prijmu u službu o pokretanju postupka inspekcijskog nadzora radi ostvarenja prava prednosti pri zapošljavanju.

(10) Rješenje o rasporedu donijeto prije okončanja postupka inspekcijskog nadzora upravna inspekcija oglasit će ništavim.

(11) Upravna inspekcija po provedbi inspekcijskog nadzora ovlaštena je u slučaju postojanja povrede prava prednosti pri zapošljavanju iz stavka 1. ovoga članka rješenjem poništiti rješenje o prijmu u službu. Protiv toga rješenja može se voditi upravni spor.

(12) Ukoliko upravna inspekcija utvrdi da u postupku prijma nije izvršena povreda prava, izvijestit će podnositelja zahtjeva za nadzor i čelnika tijela o rezultatima provedenoga inspekcijskog nadzora.

(13) Pravna osoba obvezna je u roku od 15 dana nakon sklapanja ugovora o radu s izabranim kandidatom o istome obavijestiti osobu iz stavka 1. ovoga članka koja je po raspisanom javnom natječaju ili oglasu podnijela prijavu, odnosno ponudu za to radno mjesto.

(14) Osoba iz stavka 13. ovoga članka kojoj nije dana prednost pri zapošljavanju, može podnijeti zahtjev nadležnoj inspekciji za provedbu nadzora u roku 15 dana od dana dostave obavijesti iz stavka 13. ovoga članka.

(15) U slučaju zasnivanja radnog odnosa sklapanjem ugovora o radu, nadležna inspekcija obvezna je razmotriti zahtjev podnositelja u roku predviđenim zakonom kojim je reguliran upravni postupak.

(16) Ako nadležna inspekcija utvrdi da je sklapanjem ugovora o radu povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju osobe iz stavka 1. ovoga članka, rješenjem će utvrditi povredu prava prednosti, koje izvršno rješenje predstavlja opravdan razlog za otkaz ugovora o radu čijim sklapanjem je to pravo povrijeđeno.

(17) Prednost pri zapošljavanju ne mogu ostvariti osobe iz stavka 1. ovoga članka kojima je radni odnos kod posljednjeg poslodavca prestao krivnjom radnika ili im je služba neposredno prije prijave na javni natječaj ili oglas prestala temeljem izvršnog rješenja o:

- izrečenoj kazni prestanka službe
- otkazu službe ako nisu zadovoljili na probnom radu
- pisanom otkazu kojega podnese službenik
- sporazumu o prestanku službe i
- izvanrednom otkazu službe.

(18) Pod pojmom prestanka radnog odnosa kod posljednjeg poslodavca krivnjom radnika smatra se otkaz ugovora o radu temeljem pravomoćnog rješenja ili odluke o skrivljenom ponašanju radnika i sporazumni raskid ugovora o radu.“.

Članak 9.

U članku 36. stavak 2. iza riječi: “za poboljšanje uvjeta stanovanja“ dodaju se riječi: “dodjelom financijske potpore prilikom kupnje ili izgradnje prve nekretnine (stana ili kuće) na tržištu, dodjelom subvencije na kamate za kredite u komercijalnim bankama do visine tržišne kamate za kupnju ili izgradnju prve nekretnine“ a iza riječi: “i rokova otplate“ dodaju se riječi: “i pravom na javni najam stanova u vlasništvu Republike Hrvatske na rok od 10 godina uz mogućnost produljenja nakon isteka, odnosno uz mogućnost kupnje ukoliko najmoprimac ispunjava zakonske pretpostavke za ostvarenje prava na stambeno zbrinjavanje sukladno Zakonu.“.

Iza stavka 2. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

„(3) Dragovoljci iz Domovinskog rata, pripadnici borbenog sektora, koji nemaju ostvaren status HRVI-a, a koji su u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovali najmanje dvije godine, ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom financijske potpore prilikom kupnje prve nekretnine (stana ili kuće) na tržištu, u novčanom iznosu koji je propisima predviđen za HRVI iz Domovinskog rata sa 20 % oštećenja organizma, a dragovoljci iz Domovinskog rata, pripadnici borbenog sektora, koji nemaju ostvaren status HRVI-a, a koji su u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sudjelovali najmanje tri godine i više, ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom financijske potpore prilikom kupnje prve nekretnine (stana ili kuće) na tržištu, u novčanom iznosu koji je propisima predviđen za HRVI iz Domovinskog rata sa 30 % oštećenja organizma“.

U dosadašnjem stavku 3. koji postaje stavak 4. iza riječi: “i rokova otplate“, dodaju se riječi: “dodjelom financijske potpore prilikom kupnje ili izgradnje prve nekretnine, subvencijom na kamate za kredite u komercijalnim bankama do visine tržišne kamate za kupnju ili izgradnju prve nekretnine, te ostvarenjem prava na javni najam stanova u vlasništvu Republike Hrvatske“.

Dosadašnji stavci 4., 5., 6., 7., 8. i 9. postaju stavci 5., 6., 7., 8., 9. i 10.

Članak 10.

U članku 37. riječi: “dodjelom stambenog kredita“ brišu se.

Iza riječi: “ako osoba iz članka 36. ovoga Zakona“ dodaju se riječi: “i članovi njenog obiteljskog kućanstva“, a riječ: „nema“ zamjenjuje se riječju: „nemaju“.

Iza podstavka 8. briše se točka i dodaje podstavak 9. koji glasi:

„- ako je stambeno zbrinuta po drugom posebnom propisu na teret Državnog proračuna Republike Hrvatske.“.

Iza stavka 1. dodaje se stavak 2. koji glasi:

„(2) Zapreke propisane stavkom 1. ovog članka ne primjenjuju se kada se stambeno zbrinjavaju djeca smrtno stradaloga, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata bez oba roditelja i djeca smrtno stradaloga, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata bez roditeljske skrbi.“

Članak 11.

U članku 38. stavak 1. riječi: „stavka 3.“ brišu se.

U točki 2. broj: „50%“ zamjenjuje se brojem: „20%“.

Točka 3. briše se.

Iza stavka 2. dodaje se novi stavak 3. koji glasi:

„(3) Financijska sredstva ostvarena s osnove utvrđenog prava na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita izuzeta su od ovrhe“.

Dosadašnji stavci 3. i 4. postaju stavci 4. i 5.

Članak 12.

U članku 39. stavak 1. mijenja se i glasi:

„(1) Organizirana izgradnja provodi se putem Agencije za pravni promet i posredovanje nekretninama, a u suradnji s ministarstvom nadležnim za graditeljstvo i prostorno uređenje, sukladno poslovima iz njihova djelokruga“.

U stavku 4. broj: „3“ zamjenjuje se brojem: „4“.

Članak 13.

U članku 41. stavak 2. mijenja se i glasi:

„(2) Sredstva ostvarena otplatom kredita (glavnica i kamate) i obročnom prodajom stanova i kuća uplaćivat će se na račun Ministarstva do završetka provođenja programa stambenog zbrinjavanja sukladno ovom Zakonu.“

Članak 14.

U članku 44. stavak 1., iza riječi: „kuće ili stana“ dodaju se riječi: „te iznos subvencije na kamate za kredite u komercijalnim bankama do visine tržišne kamate za kupnju ili izgradnju prve nekretnine“, a broj: „3.“ zamjenjuje se brojem: „4“.

Dodaje se stavak 2. koji glasi:

„(2) Iznos financijske potpore koju prilikom kupnje prve nekretnine (stana ili kuće) na tržištu ostvaruju osobe iz članka 36. stavaka 3. i 4. ovoga Zakona, kao i drugo važno za priznavanje prava na financijsku potporu, regulirat će se uredbom Vlade Republike Hrvatske iz članka 47. ovoga Zakona.“

Članak 15.

U članku 45. broj: „3“ zamjenjuje se brojem: „4“.

Članak 16.

U članku 47. na kraju teksta briše se točka i dodaje novi tekst koji glasi: „i uvjete i način ostvarenja prava na dodjelu i korištenje stanova u javnom najmu koji su u vlasništvu Republike Hrvatske.“.

Članak 17.

Članak 49. mijenja se i glasi:

„(1) Vlada Republike Hrvatske odlukom će prenijeti pravo upravljanja stanovima i kućama u vlasništvu Republike Hrvatske, a na upravljanju: Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva obrane, Ministarstva pravosuđa, Agencije za pravni promet i posredovanje nekretninama, Državnog ureda za upravljanje državnom imovinom, Agencije za upravljanje državnom imovinom, Hrvatskih šuma d.o.o. Zagreb, Hrvatskih voda, pravne osobe za upravljanje vodama Zagreb, Hrvatske elektroprivrede d.d. Zagreb i Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, a na koje stanove se ne odnose odredbe Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo i Odluke o prodaji stanova u vlasništvu Republike Hrvatske kojima upravlja Ministarstvo obrane (Narodne novine, broj 116/2011), i koriste ih osobe iz članka 36. ovoga Zakona, na Ministarstvo.“

(2) Od primjene stavka 1. ovog članka izuzeti su stanovi i kuće koji se nalaze na područjima od posebne državne skrbi.“.

Članak 18.

U članku 51. riječi: „Hrvatskog fonda za privatizaciju“ zamjenjuju se riječima: „Agencije za upravljanje državnom imovinom“.

Članak 19.

U članku 57. stavak 1. iza riječi: „i njihova djeca“ dodaje se zarez i riječi: “djeca umrlih HRVI iz Domovinskog rata“, a broj: „5.“ se zamjenjuje brojem: „8.“.

Iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

„(2) Pravo na besplatne obvezatne udžbenike iz stavka 1. ovoga članka imaju i djeca smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata bez oba roditelja neovisno o okolnostima nastupa smrti drugog roditelja, bez obzira na ostvarene redovne mjesečne prihode po članu kućanstva u prethodnoj kalendarskoj godini.“.

Dosadašnji stavak 2. postaje stavak 3.

Članak 20.

U članku 59. stavak 2. riječi: „Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva“ zamjenjuju se riječima „ministarstvo nadležno za branitelje (u daljnjem tekstu: Ministarstvo)“, a u stavku 3. riječi: „ministar zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva“ zamjenjuju se riječima: „ministar nadležan za branitelje (u daljnjem tekstu: ministar branitelja)“.

Članak 21.

U članku 73. stavku 3. riječ: „konačnim“ zamjenjuje se riječju: „izvršnim“.

Članak 22.

U članku 76. stavak 1. točka 2. mijenja se i glasi:

„2. djeca, posvojenici i pastorčad do navršene 15. godine života, odnosno ako su na školovanju do kraja propisanog trajanja redovitog školovanja, ali najkasnije do navršene 26. godine života, a ako su nesposobna za privređivanje, dok ta nesposobnost traje, uz uvjet da je nesposobnost nastupila prije navršene 15. godine života, odnosno za vrijeme redovitog školovanja prije navršene 26. godine života. Ako je školovanje prekinuto zbog bolesti, pravo na obiteljsku invalidninu ove osobe mogu koristiti i za vrijeme trajanja bolesti do navršene 26. godine života, a nakon toga najviše još za onoliko vremena koliko su zbog bolesti izgubile od redovitog školovanja, ako je redovito školovanje nastavljeno prije 26. godine života.“

Točka 3. briše se.

Dosadašnja točka 4. koja postaje točka 3. mijenja se i glasi:

„3. djeca koja završe redovito trogodišnje srednjoškolsko obrazovanje, a nastave školovanje u četvrtom razredu u redovitom školovanju ili po programu za obrazovanje odraslih, zadržavaju to pravo ako nisu zaposleni“.

Članak 23.

U članku 80. iza stavka 2. dodaju se stavci 3. i 4. koji glase:

„(3) Pravo na povećanu obiteljsku invalidninu ima i dijete smrtno stradalog, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata bez roditeljske skrbi.

(4) Ako obiteljsku invalidninu po stavku 3. ovoga članka koristi više djece - sukorisnika obiteljske invalidnine, iznos invalidnine određen po članku 78. stavak 4. ovoga Zakona povećava se za 50%.“.

Članak 24.

U članku 87. dodaju se stavci 2., 3., 4. i 5. koji glase:

„(2) Pravo na puni mjesečni iznos opskrbrnine udovica umrlog HRVI iz Domovinskog rata može ostvariti ako ispunjava slijedeće uvjete:

1. da nema priznato pravo na invalidsku, starosnu, prijevremenu ili drugu vrstu mirovine

2. da pravo na obiteljsku mirovinu temeljem Zakona o mirovinskom osiguranju nije priznato djeci umrlog HRVI iz Domovinskog rata

3. da je u trenutku smrti HRVI iz Domovinskog rata imala navršениh 45 godina života

4. da je nezaposlena, da nije korisnica novčane naknade zbog nezaposlenosti i da nema druge redovite prihode iz članka 97. ovoga Zakona godišnje veće od 30% od utvrđene proračunske osnovice u Republici Hrvatskoj.

(3) Pravo iz stavka 2. ovoga članka udovica može koristiti najduže do navršene 50. godine života.

(4) Udovac umrle HRVI iz Domovinskog rata može ostvariti pravo na puni mjesečni iznos opskrbinine ako ispunjava uvjete iz stavka 2. točke 1. do 4. ovoga članka.

(5) Na postupak početka i prestanka prava iz stavka 2. ovoga članka primjenjuju se odgovarajuće odredbe ovoga Zakona kojima je propisano priznavanje prava na opskrbninu.“.

Članak 25.

U članku 88. stavak 1. iza riječi: „iz članka 87.“ dodaju se riječi: „stavka 1.“.

U stavku 1. iza točke 8. dodaju se točke 9. i 10. koje glase:

„9. da nisu temeljem rješenja nadležnog tijela smješteni u dom socijalne skrbi ili u zdravstvenu ustanovu ili da nisu smješteni u udomiteljsku obitelj,

10. da nisu na izdržavanju kazne zatvora, osim ako su prije upućivanja na izvršenje kazne zatvora živjeli u zajedničkom kućanstvu s osobama koje su uzdržavali, a iste osobe obvezni su uzdržavati i tijekom izvršenja kazne zatvora.“.

Članak 26.

U članku 91. stavku 5. riječi: „po različitim osnovama“ brišu se.

Članak 27.

U članku 99. stavku 2. broj: „5.“ zamjenjuje se brojem: „8.“.

Članak 28.

Iza članka 101. podnaslov: „5. PREDNOST PRI SMJEŠTAJU U UMIROVLJENIČKE DOMOVE“ mijenja se i glasi: “PREDNOST PRI SMJEŠTAJU U DOMOVE SOCIJALNE SKRBI“.

Članak 29.

Članak 102. mijenja se i glasi:

„Roditelji, udovica ili udovac smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata od 100% oštećenja organizma I. skupine do 80% oštećenja organizma, po navedenom redosljedu, imaju prednost pri smještaju u domove socijalne skrbi kojima je osnivač Republika Hrvatska ili jedinica lokalne, područne (regionalne) samouprave.“.

Članak 30.

Iza članka 103. podnaslov: „7. OSIGURANJE TROŠKOVA POGREBA UZ ODAVANJE VOJNE POČASTI“ mijenja se i glasi: “OSIGURANJE TROŠKOVA POGREBA UZ ODAVANJE VOJNE POČASTI I ODRŽAVANJE GROBNIH MJESTA HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA KOJI SU SMRTNO STRADALI U OBRANI SUVERENITETA REPUBLIKE HRVATSKE“.

Članak 31.

U članku 104. stavak 1. riječ: „poginuloga“ zamjenjuje se riječima: “smrtno stradalog”.

Iza stavka 2. dodaju se stavci 3., 4., 5. i 6. koji glase:

„(3) Hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su smrtno stradali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske smatraju se povijesno značajnim osobama u smislu Zakona o grobljima (Narodne novine, br. 19/98).

(4) Obveznici održavanja grobnih mjesta povijesno značajnih osoba iz stavka 3. ovoga članka su vlasnici groblja u kojima se nalaze grobna mjesta povijesno značajnih osoba iz stavka 3. ovoga članka.

(5) Obveza održavanja grobnih mjesta povijesno značajnih osoba iz stavka 3. ovoga članka odnosi se na grobna mjesta povijesno značajnih osoba iz stavka 3. ovoga članka iz kojih nema živih nasljednika.

(6) Vlasnici groblja dužni su do kraja mjeseca siječnja tekuće godine izvijestiti Ministarstvo o grobnim mjestima povijesno značajnih osoba iz stavka 3. ovoga članka koja su preuzeli na održavanje u prethodnoj kalendarskoj godini. Izvješće sadrži: ime i prezime, datum i godinu pokopa, oznaku grobnog mjesta, reda, polja i grobnog mjesta za svaku povijesno značajnu osobu iz stavka 3. ovoga članka.“.

Članak 32.

U članku 108. stavku 1., točki 3., broj: „37.“ zamjenjuje se riječima: „36. stavak 4.“.

Točka 11. briše se.

Dosadašnje točke 12., 13., 14., i 15. postaju točke 11., 12., 13. i 14.

Dosadašnja točka 15. postaje točka 14., mijenja se i glasi:

„14. o načinu prikupljanja, vođenju i ažuriranju podataka u Registru hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata (u daljnjem tekstu: Registar branitelja), a osobito o tehničkim, sigurnosnim i organizacijskim uvjetima za objavu i javno pretraživanje popisa hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata iz Registra branitelja, kao i o drugom važnom za Registar branitelja,“.

Dosadašnja točka 16. postaje točka 15.

Dodaje se nova točka 16. koja glasi:

„16. o uvjetima, načinu i postupku priznavanja prava na jednokratnu novčanu pomoć, a osobito o kriterijima za utvrđivanje iznosa za dodjelu jednokratne novčane pomoći,“.

U stavku 2. riječi: „i 12.“ brišu se, a riječi: „ministar zdravstva i socijalne skrbi“ zamjenjuju se riječima: „ministar zdravlja“.

Članak 33.

U članku 109. dodaju se stavci 2. i 3. koji glase:

„(2) Osnova za priznavanje prava iz ovoga Zakona, uz ispunjenje drugih uvjeta propisanih Zakonom, je potvrda o statusu hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, odnosno potvrda o statusu dragovoljca iz Domovinskog rata, koja ne može biti starija od 6 mjeseci u trenutku podnošenja zahtjeva.

(3) Odredba stavka 2. ovog članka ne odnosi se na priznavanje prava iz ovoga Zakona osobama iz članka 3. stavka 2. i članka 4. stavka 2. ovoga Zakona.“.

Članak 34.

Iza članka 109. dodaje se podnaslov i članci 109.a, 109.b, 109.c i 109.d koji glase:

„REGISTAR HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA

Članak 109.a

(1) Registar branitelja je službena evidencija svih osoba koje imaju priznat status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

(2) Registar branitelja se ustrojava u svrhu jačanja digniteta hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i promicanja vrijednosti Domovinskog rata, kao i jačanja časti i ugleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, ali i prikupljanja podataka o svim hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata u jednoj jedinstvenoj evidenciji Ministarstva radi bržeg i efikasnijeg ostvarivanja prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata.

(3) Službena evidencija iz stavka 1. ovoga članka vodi se temeljem službenih podataka Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih poslova, koje su Ministarstvu dužni dostavljati po službenoj dužnosti.

Članak 109.b

(1) Registar branitelja sastoji se od općeg i posebnog dijela i pomoćnih podataka.

(2) Opći dio sadrži slijedeće podatke o hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata:

- ime, prezime, ime jednog roditelja,
- datum, mjesto i država rođenja,
- spol,
- mjesto prebivališta i adresa stanovanja,
- status (hrvatski branitelj iz Domovinskog rata ili hrvatski branitelj - dragovoljac iz Domovinskog rata),
- ukupan broj dana sudjelovanja u Domovinskom ratu,
- pripadnost borbenom ili neborbenom sektoru,
- pripadnost Ministarstvu unutarnjih poslova ili Ministarstvu obrane.

(3) U posebni se dio unose slijedeći podaci o hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata:

- naziv postrojbe kojoj je pripadao tijekom Domovinskog rata
- razdoblje sudjelovanja u Domovinskom ratu.

(4) Pomoćni podaci u Registru branitelja su podaci koji služe za tehničku podršku, obradu te razmjenu podataka s drugim tijelima i pravnim osobama sukladno pravnim propisima. Popis pomoćnih podataka propisat će se Pravilnikom iz članka 108. stavak 1. točka 14. ovoga Zakona.

(5) Ministarstvo će podatke iz stavaka 2., 3. i 4. ovoga članka ažurirati sukladno podacima dostavljenim iz Ministarstva obrane i Ministarstva unutarnjih poslova.

Članak 109.c

(1) U svrhu jačanja digniteta hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i promicanja vrijednosti Domovinskog rata, kao i jačanja časti i ugleda hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, Ministarstvo će učiniti javno dostupnim u elektroničkom obliku popis hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata iz Registra branitelja, sa slijedećim podacima:

- ime, ime jednog roditelja, prezime, godina rođenja i mjesto rođenja
- ukupan broj dana sudjelovanja u Domovinskom ratu
- pripadnost borbenom ili neborbenom sektoru prikazanu po broju dana i pripadnosti Ministarstvu unutarnjih poslova ili Ministarstvu obrane.

(2) U svrhu propisanu stavkom 1. ovoga članka Ministarstvo će učiniti javno dostupnim u elektroničkom obliku i podatke iz posebnog dijela Registra branitelja na temelju pisane privole hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, pisanog zahtjeva nasljednika smrtno stradaloga ili umrlog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, odnosno na osnovi pisanog zahtjeva članova uže obitelji zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i uz deklasifikaciju od strane vlasnika podataka.

(3) U slučaju postojanja dvaju ili više osoba s istim imenom, istim imenom roditelja i istim prezimenom, istom godinom i mjestom rođenja, biti će dostupan i dan i mjesec rođenja.

(4) Ministarstvo je voditelj zbirke osobnih podataka iz Registra branitelja.

Članak 109.d

Osim svrhe iz članka 109.c ovoga Zakona, podaci iz Registra branitelja upotrijebiti će se i u slijedeće svrhe:

- za potrebe upravnih postupaka koje vodi Ministarstvo,
- u druge svrhe predviđene zakonom.“

Članak 35.

U članku 117. stavak 1. mijenja se i glasi:

„Bračni i izvanbračni drug iz članka 6. ovoga Zakona, stupanjem u brak ili izvanbračnu zajednicu ne gubi prava iz ovoga Zakona koja su ostvarena priznavanjem statusa člana obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i umrloga HRVI iz Domovinskog rata od I. do IV. skupine.“

Članak 36.

U članku 122. stavak 1. riječi: „Nadležno upravno tijelo“ zamjenjuju se riječima: „Nadležni ured državne uprave“.

Iza alineje 7. dodaje se nova alineja 8. koja glasi:

„- o pravu na jednokratnu novčanu pomoć iz članka 74. ovoga Zakona“.

Dosadašnja alineja 8. postaje alineja 9.

Iza stavka 5. dodaju se stavci 6. i 7. koji glase:

„(6) U cilju očuvanja i zaštite digniteta hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata u društvu, te prevladavanja i ublažavanja posljedica Domovinskog rata, Ministarstvo provodi slijedeće programe i projekte:

- Nacionalni program psihosocijalne i zdravstvene pomoći sudionicima i stradalnicima iz Domovinskog rata
- Program liječenja HRVI 100% I. skupine u hiperbaričnoj komori
- Program za poboljšanje kvalitete življenja hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji
- Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i djece smrtno stradalih, zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja
- Projekt rješavanja pristupačnosti objektima osoba s invaliditetom
- Projekt sufinanciranja izgradnje, postavljanja ili uređenja spomen-obilježja žrtvama stradalim u Domovinskom ratu
- Projekt sufinanciranja troškova pripremnih tečajeva za upis na visoka učilišta
- Program potpora projektima udruga proisteklim iz Domovinskog rata

(7) Odluku o uvjetima i kriterijima za provođenje programa i projekata iz stavka 6. ovog članka donosi ministar.“.

Članak 37.

U članku 123. stavku 1. točka 8. mijenja se i glasi:

„8. Medicinska dokumentacija da je samoubojstvo hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata neposredna posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske je dokumentacija izdana od zdravstvene ustanove, liječničke ordinacije ili načelnika ratnog saniteta postrojbe koja potječe iz vremena njegovog sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ili iz razdoblja prestanka sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske do počinjenja samoubojstva, a u nedostatku medicinske dokumentacije drugi dokazi koje zatraži vijeće liječničkog povjerenstva iz članka 127. ovoga Zakona.“.

Članak 38.

U članku 144. stavku 2. riječ: „konačno“ zamjenjuje se riječju: „izvršno“.

Članak 39.

Iza teksta: „GLAVA XII.“ podnaslov: „KAZNENE ODREDBE“ mijenja se i glasi: „PREKRŠAJNE ODREDBE“.

Članak 40.

U članku 145. stavku 1. točka 2. mijenja se i glasi:

„2. Javne ustanove, izvanproračunski i proračunski fondovi, te pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske i u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, ako ne postupe prema odredbi članka 23. stavka 7. ovoga Zakona“.

Iza točke 2. dodaju se nove točke 3. i 4. koje glase:

„3. Javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima, ako ne postupe prema odredbi članka 35. stavka 3. ovoga Zakona.

4. Javne službe i javne ustanove kojima je osnivač ili jedan od osnivača Republika Hrvatska, općina, grad, županija, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i pravne osobe s javnim ovlastima, ako ne postupe prema odredbi članka 35. stavka 13. ovoga Zakona.“.

Dosadašnja točka 3. postaje točka 5.

Iza stavka 1. dodaje se novi stavak 2. koji glasi:

„(2) Odgovorne osobe u tijelima javne uprave kaznit će se za prekršaj novčanom kaznom od 5.000,00 kuna do 15.000,00 kuna ako ne postupe prema odredbi članka 35. stavka 1. ovoga Zakona.“.

Dosadašnji stavak 2. postaje stavak 3.

Članak 41.

U članku 146. točki 1. riječi: „umirovljeničke domove“, zamjenjuju se riječima: „domove socijalne skrbi“.

Točka 2. briše se.

Dosadašnje točke 3. i 4. postaju točke 2. i 3.

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Članak 42.**

(1) Ništavo je rješenje o statusu ratnog vojnog invalida odnosno HRVI iz Domovinskog rata kao i statusu člana obitelji poginulog ili umrlog hrvatskog branitelja, te o pravu na osobnu i obiteljsku invalidninu i druge novčane naknade po osnovi oštećenja organizma, odnosno rečenih statusa, ako sadržava sljedeću nepravilnost:

- osoba kojoj se priznaje ili od koje se izvodi status i pripadajuća prava temeljem rješenja iz ovoga članka, nije sudjelovala u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sukladno članku 2. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Narodne novine, br. 174/2004, 92/2005, 2/2007, 107/2007, 65/2009, 137/2009, 146/2010 i 55/2011), odnosno nije sudjelovala u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sukladno članku 2. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Narodne novine, br. 108/96 i 23/2001).

(2) O oglašavanju ništavim pojedinačnih rješenja iz stavka 1. ovoga članka, Ministarstvo će donijeti rješenja u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(3) Protiv rješenja o oglašavanju ništavim rješenja nije dopuštena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor kod nadležnog upravnog suda.

Članak 43.

Povijesno značajne osobe iz članka 31. ovoga Zakona čiji su posmrtni ostaci iz grobnih mjesta uklonjeni prije stupanja na snagu ovoga Zakona temeljem članka 14. Zakona o grobljima (Narodne novine, broj 19/98), vlasnici groblja su obvezni ponovo pokopati u odgovarajuće grobno mjesto s odgovarajućim natpisom na grobnom mjestu o trošku vlasnika groblja u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 44.

(1) Pravilnike iz članka 32. ovoga Zakona ministar branitelja donijet će u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Vlada Republike Hrvatske uskladiti će uredbu iz članaka 16. ovoga Zakona s odredbama ovoga Zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 45.

Ovlašćuje se Odbor za zakonodavstvo Hrvatskoga sabora da utvrdi i objavi pročišćeni tekst Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Članak 46.

U Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Narodne novine, br. 174/2004, 92/2005, 2/2007, 107/2007, 65/2009, 137/2009, 146/2010 i 55/2011), riječi: „ministar obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, u

odgovarajućim padežima zamjenjuju se riječima: „ministar branitelja“ u odgovarajućim padežima, a riječi: „Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti,“ u odgovarajućim padežima zamjenjuje se riječima: “ministarstvo nadležno za branitelje“ u odgovarajućim padežima.

Članak 47.

Postupci započeti do stupanja na snagu ovoga Zakona nastaviti će se i dovršiti po odredbama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Narodne novine, br. 174/2004, 92/2005, 2/2007, 107/2007, 65/2009, 137/2009, 146/2010 i 55/2011).

Članak 48.

Ovaj zakon stupa na snagu danom objave u Narodnim novinama.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI I PITANJA KOJA SE NJIME RJEŠAVAJU

Provedba važećega Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (u daljnjem tekstu: ZOPHBDR) od trenutka stupanja na snagu do danas je dala puni doprinos stvaranju i izgradnji kvalitetnog sustava prava hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji. Može se dati ocjena da je ZOPHBDR-a dobar zakon. Međutim, kako se ZOPHBDR odnosi na prava koja pripadaju populaciji iznimno značajnih osoba zaslužnih za stvaranje i za postojanje Republike Hrvatske, potrebno je i dalje temeljem odredbi koje reguliraju prava rečene skupine jačati njihov dignitet, a sukladno tome jačati i dignitet i ugled Domovinskog rata.

Tijekom dosadašnje provedbe ZOPHBDR-a uočeno je da pojedine skupine hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji do sada nisu bile prepoznate u smislu priznavanja pojedinih prava. Tako na primjer do sada nisu bili propisima prepoznati hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su nakon višegodišnjeg sudjelovanja u Domovinskom ratu iz plodova svoga osobnog rada rješavali stambene potrebe svojih obitelji bez ijedne kune državnih poticaja. Također nisu bile prepoznate udovice HRVI iz Domovinskog rata koje su ostale bez ikakvih prihoda za život jer u trenutku smrti svoga bračnog druga nisu imale navršenih 50 godina života, a na tržištu rada u nepovoljnim uvjetima koji vladaju već duže vrijeme, nisu mogle naći zaposlenje. Sada kada je uglavnom najveći broj u svezi Domovinskog rata bolesnih, ranjenih, ozlijeđenih hrvatskih branitelja stekao uvjetovano rečeno neko trajno pravo, što se odnosi i na članove obitelji zatočenih ili nestalih i smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, potrebno je povesti daleko veću brigu o onim skupinama hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji koji do sada nisu bili subjektom propisa koji predviđaju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji. Pri tome se misli i na djecu smrtno stradalih, zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koja su ostala bez roditeljske skrbi.

Također postoji opravdana potreba i očekivanje većeg dijela javnosti da se javno objavi popis hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Postoji potreba zaštite digniteta hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji su smrtno stradali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ili su zatočeni ili nestali hrvatski branitelji iz Domovinskog rata, a koji su ekshumirani i identificirani, u situaciji kada za njihova grobna mjesta u koja su pokopani nitko ne plaća propisanu naknadu za održavanje grobnog mjesta, jer nemaju živućih članova obitelji.

Po važećem zakonskom rješenju udovice i izvanbračne supruge smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata nemaju mogućnost sklapanja nove bračne ili izvanbračne zajednice bez gubitka stečenih prava iz Zakona, što nije sukladno dostignutoj razini civilizacijskog napretka.

Poznato je da u praksi postoji dosta slučajeva kada poslodavci ne provode članak 35. ZOPHBDR-a kojim je predviđena prednost pri zapošljavanju određenih skupina članova obitelji smrtno stradaloga i zatočenog ili nestalog hrvatskog branitelja, kao i samih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata, zbog čega je potrebno propisati

dalje jačanje ove obveze za poslodavce i proširenje prekršajnih sankcija u slučaju nepoštivanja prednosti pri zapošljavanju.

Ocjena sadašnjeg stanja u provedbi ZOPHBDR-a ukazuje da postoje odredbe koje je potrebno preciznije odrediti radi jasnije i lakše provedbe, a potrebno je u pojedine odredbe ZOPHBDR-a ugraditi i praksu Upravnog suda Republike Hrvatske odnosno Visokog upravnog suda Republike Hrvatske, što treba doprinijeti ostvarenju većeg stupnja zakonitosti i pravne sigurnosti.

Osnovna pitanja koja treba urediti Zakon su sljedeća:

- povoljniji uvjeti za obiteljsku mirovinu glede godina starosti udovica umrlog HRVI-a iz Domovinskog rata I. i II. skupine, kojemu je do smrti bilo priznato pravo na doplatak za pomoć i njegu druge osobe,
- jačanje prava na prednost pri zapošljavanju i uvođenje novih prekršajnih sankcija za nepoštivanje ovoga prava,
- priznavanje prava na stambeno zbrinjavanje hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata koji su duže vrijeme sudjelovali u Domovinskom ratu,
- priznavanje prava na opskrbinu udovicama HRVI iz Domovinskog rata u slučaju kada im nije priznato pravo na obiteljsku mirovinu po općem mirovinskom propisu,
- propisivanje obveze održavanja grobnih mjesta hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji su smrtno stradali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske,
- oglašavanje ništavim rješenja o novčanim pravima osoba koji nisu tijekom Domovinskog rata bili pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske.

Posljedice donošenja Zakona su sljedeće:

- javna dostupnost popisa hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata iz Registra hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata uz poštivanje odredbi Zakona o zaštiti osobnih podataka, te zakona kojima je uređena tajnost klasificiranih podataka,
- status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata moći će ostvariti i osoba kojoj je u odgovarajućem postupku utvrđeno samovoljno napuštanje ili napuštanje postrojbe bez dopuštenja nadležnog zapovjednika, za razdoblja sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske koje nije obuhvaćeno pravomoćnom presudom kojom je utvrđeno samovoljno napuštanje ili napuštanje postrojbe bez dopuštenja nadležnog zapovjednika,
- udovice umrlih HRVI sa 100% oštećenja organizma I. i II. skupine ostvarit će bolju egzistencijalnu sigurnost uvođenjem prava na obiteljsku mirovinu po povoljnijim uvjetima glede starosne dobi za stjecanje ovoga prava u odnosu na uvjet starosne dobi prema općem mirovinskom propisu - Zakonu o mirovinskom osiguranju, jer su to osobe koje su uglavnom i njegovatelji najtežim tjelesnim invalidima, koji su uz poginule hrvatske branitelje dali najveći doprinos u stvaranju samostalne i neovisne Republike Hrvatske,
- u primjeni odredbi o pravu na prednost pri zapošljavanju poslodavci će biti obvezani da kandidate s kojima nisu sklopili ugovor o radu, obavijeste o sklopljenom ugovoru, a prekršajnu odgovornosti za nepoštivanje ove odredbe bit će pojačana,
- pravo na stambeno zbrinjavanje ostvarit će i dragovoljci, pripadnici borbenog sektora, koji nisu niti stekli status HRVI, a u Domovinskom ratu su proveli najmanje 2 godine, čime se na jedan način vrednuje njihovo dugotrajno sudjelovanje u obrani suvereniteta Republike Hrvatske,
- za HRVI se predviđa i subvencioniranje kamatne stope za stambene kredite u komercijalnim bankama do visine tržišne kamate za kupnju ili izgradnju kuće ili stana,
- udovicama umrlih HRVI iz Domovinskog rata koje u životnom razdoblju od 45. pa do 50. godine života nisu zaposlene i ne mogu ostvariti pravo na obiteljsku mirovinu po

općem mirovinskom propisu, a nalaze se u teškim ekonomskim uvjetima bit će omogućeno ostvarivanje prava na opskrbninu,

- hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su smrtno stradali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske smatrat će se povijesno značajnim osobama, te u slučaju kada navedene osobe nemaju nasljednike vlasnici groblja (jedinice lokalne samouprave) nastaviti će održavanje njihovih grobnih mjesta,

- udovicama i izvanbračnim suprugama smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata daje se mogućnost sklapanja nove bračne ili izvanbračne zajednice bez gubitka stečenih prava iz Zakona, uz uvjet da nakon njihove smrti ta prava ne može naslijediti novi bračni /izvanbračni/ drug kao niti njihova zajednička djeca,

- rješenja o trajnim novčanim pravima za osobe koje tijekom Domovinskog rata nisu bile pripadnici Oružanih snaga Republike Hrvatske biti će oglašena ništavim.

II. OBJAŠNJENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Članak 1. Ovim člankom je predviđeno da se popuni pravna praznina tako da i zatočeni ili nestali hrvatski branitelj iz Domovinskog rata, ako ispunjava uvjete, može ostvariti status dragovoljca iz Domovinskog rata. Do sada je u praksi stjecanje ovoga statusa bilo omogućeno analognom primjenom odredbe članka 82. stavka 3. Zakona, sada je cilj izravno odgovarajućom odredbom potvrditi dosadašnju praksu.

Istom odredbom predviđeno je izdavanje potvrde i o statusu dragovoljca iz Domovinskog rata što je također izraz aktualne prakse, te je ovom odredbom potvrđena dosadašnja praksa primjene članka 2. stavka 6. Zakona.

Članak 2. Ovim člankom se mijenja točka 4. članka 3. stavak 1. u dijelu koji se odnosi na vještačenje uzročne veze između smrti uslijed bolesti i sudjelovanja u obrani suvereniteta RH budući više ne postoji obveza vještačenja (izmijenjen članak 123. stavak 1. točka 8.) niti postoji mogućnost priznavanja statusa člana obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ukoliko je smrt nastala uslijed bolesti.

Ovim člankom se mijenja točka 6. članka 3. stavak 1. Dosadašnja norma članka 3. stavka 1. točke 6. ZOPHBDR-a omogućavala je stjecanje prava na obiteljsku mirovinu udovici ili roditelju iza smrti korisnika invalidske mirovine hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji je do smrti bio priznat HRVI I. skupine s pravom na doplatak za pomoć i njegu druge osobe, ako je taj status priznat zbog posljedica rane ili ozljede. Međutim, udovice ili roditelji HRVI iz Domovinskog rata kojima je bio priznat status HRVI I. skupine kod kojih je smrt nastupila zbog bolesti nastale kao posljedica oštećenja organizma uslijed rane ili ozljede na temelju koja mu je bio priznat HRVI iz Domovinskog rata I. skupine, nakon smrti HRVI nemaju prava iz mirovinskog osiguranja prema ZOPHBDR-a na obiteljsku mirovinu. Da bi se zaštitile ti najbliži članovi obitelji nakon smrti ovih najtežih HRVI Domovinskog rata, a to su posebice udovice ili roditelji koji su najčešće bile i u statusu njihovih njegovatelja, predlaže se omogućiti i tim članovima obitelji- udovicama da iza smrti tog hrvatskog branitelja s najtežom invalidnošću materijalnu satisfakciju i nakon njegove smrti, kroz ostvarivanje obiteljske mirovine kada navrš 40 godina života. Uzročno posljedična veza između bolesti kao posljedice rane ili ozljede nastale u vezi s obranom suvereniteta kod ovih korisnika utvrđivati sukladno Pravilniku o radu liječničkih povjerenstava u postupku za ostvarivanje prava po ZOPHBDR-a (Narodne novine, broj 116/2011) i za stjecanje prava na obiteljsku mirovinu prema članku 29. ZOPHBDR-a. Ujedno se kao temelj treba uzimati medicinska dokumentacija koju propisuje taj Pravilnik. U slučaju smrti korisnika invalidske mirovine hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji je do smrti bio priznat HRVI I. skupine s

pravom na doplatak za pomoć i njegu druge osobe udovica ili roditelj može ostvariti pravo na obiteljsku mirovinu.

Popunjava se i pravna praznina na način da su temeljem dosadašnje prakse potvrđena prava koja su u upravnim postupcima priznavana članovima obitelji smrtno stradalih osoba u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, a predviđeno je na isti način kao i kod članova obitelji smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koje osobe temeljem srodstva se smatraju članovima obitelji smrtno stradalih osoba u obrani suvereniteta Republike Hrvatske. Predviđeno je da se prednost u ostvarivanju prava utvrđuje na isti način kao i kod članova obitelji smrtno stradalih osoba u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

Članak 3. Ovim člankom popunjava se pravna praznina na način da su temeljem dosadašnje prakse potvrđena prava koja su u upravnim postupcima priznavana članovima obitelji zatočenih ili nestalih osoba koji su nestali prilikom obavljanja vojnih i drugih dužnosti po nalogu tijela državne vlasti Republike Hrvatske u Domovinskom ratu.

Članak 4. Ovim člankom popunjava se pravna praznina na način da su temeljem dosadašnje prakse potvrđena prava koja su u upravnim postupcima priznavana osobama (medicinsko osoblje, ratni izvjestitelji, pripadnici vatrogasnih postrojbi, pomorci, članovi posade brodova trgovačke mornarice i druga osoba) kojima je organizam oštećen za najmanje 20% zbog rane ili ozljede koju su zadobile pri obavljanju vojnih ili drugih dužnosti po nalogu nadležnih tijela državne vlasti Republike Hrvatske u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u Domovinskom ratu ili kao zatočnici u neprijateljskom logoru u Domovinskom ratu.

Članak 5. Ovom odredbom predlažemo način priznavanja prednosti u korištenju prava predviđenih ovim Zakonom u situaciji kada članovi obitelji istog nasljednog reda ne mogu postići sporazum o prednosti u ostvarivanju novčanih prava, a član obitelji iz istog nasljednog reda je sa svim osobama koje polažu pravo po ovom Zakonu živio u zajedničkom kućanstvu. Predloženo je da u takvoj situaciji novčana prava iz ovoga Zakona pripadnu članovima obitelji istog nasljednog reda i to na jednake sukorisničke dijelove.

Članak 6. Ovom odredbom predlažemo prihvaćanje prakse Upravnog suda Republike Hrvatske i Visokog Upravnog suda Republike Hrvatske koji su presudama utvrdili da hrvatski branitelji iz Domovinskog rata mogu ostvariti status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, iako su u bilo kojem razdoblju sudjelovanja u Domovinskom ratu imali dokazano samovoljno ili bez dopuštenja nadležnog zapovjednika napuštanje postrojbe ili se nisu odazvale mobilizaciji, za razdoblje sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske koje nije obuhvaćeno pravomoćnim upravnim aktom o samovoljnom ili bez dopuštenja nadležnog zapovjednika napuštanju postrojbe.

Članak 7. Prema važećem članku 24. Zakona samo članovi obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata čija je smrt prouzročena ranjavanjem, ozljedom, bolešću, pogoršanjem bolesti, odnosno pojavom bolesti zadobivenom u obrani suvereniteta Republike Hrvatske imaju pravo na mirovinu prema ovome Zakonu. Člankom 3. stavkom 6. status člana obitelji smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata stječe član obitelji hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji je umro od posljedica rane ili ozljede zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, a do smrti je bio priznati HRVI I. skupine s priznatim pravom na doplatak za pomoć i njegu druge osobe po tome osnovu. Međutim, udovice također HRVI-a iz Domovinskog rata I. i II. skupine s priznatim pravom na doplatak za pomoć i njegu po tome osnovu, kod kojega smrt nastupi zbog nekog razloga izvan okolnosti obrane suvereniteta Republike Hrvatske (npr. posljedica saobraćajne ili druge

nesreće, neke bolesti i sl., iako se radi o udovici najtežeg invalida s priznatim HRVI iz Domovinskog rata I. skupine), nakon njegove smrti ne mogu steći pravo na obiteljsku mirovinu prema ZOPHBDR-a jer se ne smatraju članovima obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz članka 3., a niti prema općem propisu, ako u trenutku smrti nemaju najmanje 50 godina života / odnosno najmanje 45 godina života, što je najčešće slučaj. Dakle, ove udovice nakon smrti HRVI-a I. i II. skupine kojemu je ta osoba bila ujedno i njegovatelj, najčešće nema starosnu dob za ostvarivanje prava na obiteljsku mirovinu prema općem propisu (jer u trenutku njegove smrti nema najmanje 50 godina života / niti 45 godina), a više nisu u mogućnosti s obzirom na dob vratiti se na tržište rada kao ravnopravni sudionici i osigurati materijalnu egzistenciju osobnim radom u situaciji sadašnje ekonomske krize. Imajući u vidu da su ovi najteži tjelesni invalidi uz poginule hrvatske branitelje dali najveći doprinos u stvaranju nove hrvatske države predlaže se zaštititi udovice umrlih HRVI I. i II. skupine, kod kojih je smrt nastupila zbog bolesti ili ozljede koja nije nastala u vezi sa sudjelovanjem u obrani suvereniteta Republike Hrvatske na način da im se odredi povoljniji uvjet starosne dobi za stjecanje prava na obiteljsku mirovinu u odnosu na uvjet starosti koji se traži prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, u odnosu na uvjete iz općeg propisa i to predlaže se da ove udovice pravo na obiteljsku mirovinu mogu steći ako su u času smrti HRVI-a iz Domovinskog rata imale navršenih najmanje 40 godina života.

Članak 8. U ovom članku predložene su izmjene u članku 35. Zakona u cilju daljnjeg jačanja i zaštite prava na prednost prilikom zapošljavanja osoba iz stavka 1. istoga članka.

Tako je predviđeno da se prednost pri zapošljavanju proširi i na pravne osobe koje imaju javne ovlasti. Izvršenju rješenja inspekcije u slučajevima kada je utvrđena nepravilnost u zapošljavanju osoba iz stavka 1. ovoga članka pristupiti će se odmah po izvršnosti rješenja, tako da više neće biti potrebno čekati okončanje upravnog spora na upravnim sudovima koji su trajali i po nekoliko godina. Također je propisana obveza poslodavaca da kandidate iz stavka 1. ovoga članka s kojima nisu sklopili ugovor o radu obavijeste o sklopljenom ugovoru o radu, kako bi osobe iz stavka 1. ovoga članka mogli podnijeti prijedlog za inspekcijski nadzor u roku od 15 dana od dana prijema rečene pisane obavijesti. Također su predviđeni slučajevi kada se smatra da je osobi iz stavka 1. ovoga članka kod ranijeg poslodavca prestao njihovom krivicom, uz napomenu da se krivicom smatra i prekid radnog odnosa temeljem sporazuma, obzirom je Upravni sud Republike Hrvatske u više presuda zauzeo stajalište da se sporazumni prekid radnog odnosa smatra kao prestanak rada izazvan krivicom radnika. Također je predviđeno da se prednost u zapošljavanju osoba iz stavka 1. ovoga članka ne odnosi na rukovodeće poslove i zadatke, što je također do sada bila praksa Upravnog suda Republike Hrvatske.

Članak 9. Odredbom ovoga članka predlažu se dva nova oblika prava na stambeno zbrinjavanje i to: dodjela financijske potpore prilikom izgradnje ili kupnje prve nekretnine (stana ili kuće) na tržištu i javni najam stanova u vlasništvu Republike Hrvatske na rok od 10 godina, uz mogućnost produženja najma ili kupnje stana / kuće. Pravo na novčanu potporu prilikom kupnje prve nekretnine (stana ili kuće) na tržištu odnosi se na dragovoljce iz Domovinskog rata, pripadnike borbenog sektora, koji su u Domovinskom ratu sudjelovali najmanje dvije, odnosno tri godine i više. Cilj je da se i hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata – dragovoljcima s rečenim razdobljem sudjelovanja u Domovinskom ratu omogući novčana potpora kada kupuju stambenu nekretninu na tržištu, i to u visini koja je predviđena za 20%, odnosno 30% HRVI iz Domovinskog rata.

Najam stanova više ne bi bio ograničen na najviše dvije godine, nego bi najam mogao biti na razdoblje od 10 godina odnosno i duže ukoliko najmoprimac ne bi ispunjavao uvjete za stambeno zbrinjavanje po Zakonu, te bi se za najam stana formirale posebne Liste prvenstva i

uredbom Vlade Republike Hrvatske bi se uredili svi potrebni elementi kako bi se moglo provesti ovo novo pravo u praksi.

Osim ovih oblika prava na stambeno zbrinjavanje predložena je i mogućnost dodjele financijske potpore prilikom izgradnje ili kupnje prve nekretnine (stana ili kuće) na tržištu za HRVI-e iz Domovinskog rata koji se nalaze na Listi prvenstva te mogućnost subvencija na kamate za kredite u komercijalnim bankama do visine tržišne kamate i to u slučaju kada osobe koje se nalaze na Listi prvenstva putem komercijalnih banaka ostvare pravo na stambeni kredit za kupovinu stana/kuće i isti otplaćuju vlastitim sredstvima tada im se iz Državnog proračuna isplatiti novčani iznos / vaučer čija je vrijednost jednaka iznosu povoljnije kamate i glavnice na koju ta osoba polaže pravo pri stambenom zbrinjavanju dodjelom kredita za kupovinu stana/kuće ili izgradnju obiteljske kuće.

Članak 10. Predloženo je da se regulira dosadašnji način provedbe članka 37. po kojoj je i do sada jedan od uvjeta za stambeno zbrinjavanje u praksi bio taj da osim osoba iz članka 36. Zakona i članovi kućanstva osobe iz članka 36. ovoga Zakona nemaju zapreke za stambeno zbrinjavanje predviđene u članku 37. ovoga Zakona. Također je predloženo da osobe iz članka 36. ovoga Zakona i članovi njihovog kućanstva koji su stambeno zbrinuti po posebnom propisu na teret Državnog proračuna nemaju pravo na stambeno zbrinjavanje temeljem ovoga Zakona.

U članku 37. dodaje se novi stavak 2. kojim se djeci bez oba roditelja i djeci bez roditeljske skrbi omogućava adekvatno stambeno zbrinjavanje.

Članak 11. Ovim člankom je predviđena jedna skupina HRVI iz Domovinskog rata glede redoslijeda prednosti u stambenom zbrinjavanju za razliku od sadašnjeg stanja gdje imamo dvije skupine HRVI iz Domovinskog rata i to jednu skupinu s oštećenjima organizma od 90 do 50% i drugu skupinu s oštećenjima organizma od 40 do 20%. Kako je do sada najveći broj HRVI iz Domovinskog rata stambeno zbrinut, to više ne postoji potreba za određivanjem posebne prednosti u stambenom zbrinjavanju za skupinu HRVI iz Domovinskog rata s većim oštećenjem organizma. Predviđeno je da se novčana sredstva ostvarena dodjelom stambenog kredita temeljem prava na stambeno zbrinjavanje izuzimaju od ovrhe, jer su ova sredstva koja se isplaćuju iz Državnog proračuna strogo namjenska i nije ih moguće koristiti za namirenje dugova temeljem ovrha kod korisnika stambenog kredita.

Članak 12. Ovim člankom je predviđeno usklađivanje s novim nazivima nadležnih ministarstava koji sudjeluju u stambenom zbrinjavanju temeljem ovoga Zakona, kao i usklađivanje s novom nadležnosti Agencije za pravni promet i posredovanje nekretninama.

Članak 13. Ovim se člankom stvaraju normativno - pravne pretpostavke da se sredstva ostvarena otplatom stambenih kredita i to otplatom glavnice i kamate koriste za potrebe financiranja stambenog zbrinjavanja, obzirom da su do sada korištena sredstva ostvarena samo otplatom glavnice.

Članak 14. Predviđeno je da se sve što je važno za provedbu prava na financijsku potporu za stambeno zbrinjavanje dragovoljaca iz Domovinskog rata koji su u Domovinskom ratu sudjelovali najmanje dvije, odnosno tri godine, prilikom kupnje prve nekretnine (stana ili kuće) na tržištu, regulira uredbom Vlade Republike Hrvatske.

Članak 15. Ovim člancima predviđeno je samo normativno tehničko usklađivanje zbog postojanja novoga stavka 3. u članku 36. ovoga Zakona.

Članak 16. Ovim člankom predviđeno je da se uredbom Vlade Republike Hrvatske detaljno regulira davanje na korištenje stanova u javnom najmu koji su u vlasništvu Republike Hrvatske.

Članak 17. Ovom odredbom za razliku od postojeće odredbe predlaže se proširenje broja pravnih osoba čiji se stanovi koje koriste stradalnici iz Domovinskog rata, kao i dragovoljci iz Domovinskog rata koji ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom financijske potpore prilikom kupnje prve nekretnine (članak 36. stavci 3. i 4.) mogu odlukom Vlade Republike Hrvatske prenijeti na Ministarstvo branitelja. Ovakvim načinom prenošenja stanova stambeno bi bili zbrinute osobe koje su na Listi prvenstva Ministarstva branitelja, a sada koriste rečene stanove kao zaštićeni najmoprimci. Nove pravne osobe na koje se odnosi ova odredba su: Hrvatske željeznice - Infrastruktura, Putnički prijevoz i Cargo, Hrvatske šume, Hrvatske vode, Hrvatska elektroprivreda, Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje. Od primjene ove odredbe izuzimaju se stanovi i kuće koje se nalaze na područjima od posebne državne skrbi, budući su isti već dodijeljeni hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata po Zakonu o području od posebne državne skrbi.

Članak 18. Ovom odredbom se naziv tijela, koje pod tim imenom ne egzistira od 31. ožujka 2011. godine, mijenja i određuje na način da se navede naziv njegova pravnog sljednika AUDIO (Agencija za upravljanje državnom imovinom).

Članak 19. Ovom odredbom pravo na besplatne udžbenike predviđa se i za djecu umrlih HRVI iz Domovinskog rata, obzirom da je i do sada u praktičnoj provedbi ovoga prava djeci umrlih HRVI iz Domovinskog rata priznavano ovo pravo. Izmjenama i dopunama Zakona (Narodne novine, broj 137/2009) članak 88. stavak 1. je izmijenjen, te je točka 5. postala točka 8. Također je predviđeno da se djeci smrtno stradalih i zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja bez oba roditelja prizna pravo na besplatne udžbenike bez obzira na imovinski cenzus.

Članak 20. Ovom odredbom se usklađuje nadležnost Ministarstva s odgovarajućim propisima.

Članak 21. Predlaže se terminološko usklađivanje s pravnim terminima iz važećega Zakona o općem upravnom postupku.

Članak 22. Predlaže se u točki 2. stavku 1. članka 76. ovoga Zakona bolje normativno – tehničko uređenje teksta u cilju kvalitetnije provedbe ove odredbe. Također se predlaže brisanje odredbe o pravu na obiteljsku invalidninu tijekom služenja obveznog vojnog roka, jer takva obveza više ne postoji u zakonskim propisima iz djelokruga vojne službe. Predviđeno je i terminološko usklađivanje s pravnim pojmom „školovanje po programu za obrazovanje odraslih“, obzirom da sada u sustavu srednjoškolskog obrazovanja ne postoji pravni pojam “izvanredno školovanje”.

Članak 23. Ovom odredbom predlaže se da pravo na povećanu obiteljsku invalidninu imaju i djeca smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata bez adekvatne roditeljske skrbi, te se predlaže i način postupanja u slučaju kada postoji više djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi od istih roditelja. Ovim se želi povećati socijalna sigurnost kod rečene djece koja su socijalno ugroženija skupina u odnosu na drugu djecu.

Članak 24. Ovim člankom predviđeno je priznavanje prava na puni iznos mjesečne opskrbnine udovicama umrlih HRVI iz Domovinskog rata ako ispunjavaju uvjete predviđene ovim člankom. Ovom odredbom želi se osigurati socijalna sigurnost udovicama umrlih HRVI iz Domovinskog rata kada zbog toga što nisu ispunile uvjete glede navršenih godina života po odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju ne mogu ostvariti pravo na obiteljsku mirovinu do navršene 50 godine života. Kako su osobito žene u životnoj dobi između 45. i 50. godine života s malim mogućnostima za zapošljavanje i kako su uglavnom izolirane na tržištu rada, ovim se daje mogućnost rečenim udovicama da do ispunjenja uvjeta glede godina života, a najduže za razdoblje od 45. do 50. godine života ostvare pravo na puni mjesečni iznos opskrbnine.

Članak 25. Ovim člankom predlaže se da pravo na opskrbninu nemaju oni hrvatski branitelji iz Domovinskog rata kojima je osiguran smještaj putem Centra za socijalnu skrb na teret Državnog proračuna Republike Hrvatske budući te osobe imaju osigurano sve potrebno za podmirenje osnovnih životnih potreba. Člankom 94. stavkom 1. Zakona o socijalnoj skrbi (Narodne novine, broj 33/2012) propisano je što sve obuhvaća usluga smještaja, a ista obuhvaća usluge prihvata, stanovanja, prehrane, nabave odjeće i obuće, održavanja osobne higijene, brige o zdravlju i njege, čuvanje, odgoj i obrazovanje, radne aktivnosti, psihosocijalnu rehabilitaciju te organiziranje slobodnog vremena. Člankom 101. st. 1. istoga Zakona je propisano da korisnik u okviru usluge stalnog ili privremenog smještaja ima pravo na dodatak za osobne potrebe mjesečno, u visini 20% iznosa osnovice iz članka 32. istoga Zakona, ako vlastitim prihodima ili imovinom ne može osigurati zadovoljavanje osobnih potreba na smještaj. Iz navedenog je vidljivo da osoba koja je smještena na teret Državnog proračuna RH u bilo kojoj instituciji preko Centra za socijalnu skrb, ima zbrinute osnovne životne potrebe, te ostvaruje i prava na dodatak za osobne potrebe.

Također se predlaže da pravo na opskrbninu nemaju hrvatski branitelji iz Domovinskog rata za vrijeme izdržavanja kazne zatvora budući im je za vrijeme izvršavanja kazne zatvora osigurano sve potrebno za podmirenje osnovnih životnih potreba i to na teret državnog proračuna Republike Hrvatske, a sukladno članku 14. Zakona o izvršavanju kazne zatvora (Narodne novine, broj 190/2003 – pročišćeni tekst) (smještaj, pravo na redovite obroke hrane i vode, rad, izobrazbu zdravstvenu zaštitu i ostalo), osim ako su prije upućivanja na izvršenje kazne zatvora živjeli u zajedničkom kućanstvu s osobama koje su uzdržavali, a iste osobe obvezni su uzdržavati i tijekom izvršenja kazne zatvora.

Članak 26. Predviđeno je da se riječi „po različitim osnovama“ brišu budući korisnici opskrbnine – bračni drugovi, bez obzira po kojoj osnovi stječu pravo na opskrbninu, iznos im se priznaje na način da se priznaje kao jednom korisniku, uvećan za 50% za drugog korisnika. Brisanjem ovih riječi popunjava se pravna praznina dosadašnje pravne prakse.

Članak 27. Izmjenama i dopunama Zakona (Narodne novine, broj 137/2009) članak 88. stavak 1. je izmijenjen te je točka 5. postala točka 8., stoga se isto mijenja sukladno nastalim tehničkim promjenama.

Članak 28. Izmjene naziva „umirovljenički domovi“ predlažu se zbog usklađivanja s novim nazivom „domovi socijalne skrbi“.

Članak 29. Izmjena u članku 102. ovoga Zakona predlaže se zbog terminološkog usklađivanja obrazloženoga u prethodnom članku, te zbog preciznijeg određenja ove odredbe glede smještaja HRVI iz Domovinskog rata s oštećenjem organizma od 80 do 100% i

određenja da se ova prednost odnosi samo na domove socijalne skrbi kojima je osnivač Republika Hrvatska ili jedinica lokalne, područne (regionalne) samouprave i Grad Zagreb.

Članak 30. Ovim člankom predlaže se izmjena naziva podnaslova iza članka 101. ovoga Zakona u smislu da podnaslov sadrži i tekst koji se odnosi na održavanje grobnih mjesta hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji su smrtno stradali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske i zatočenih i nestalih hrvatskih branitelji iz Domovinskog rata koji su ekshumirani i identificirani.

Članak 31. Ovim člankom predviđeno je da su svi hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su smrtno stradali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske povijesno značajne osobe u smislu Zakona o grobljima. Naime, Zakonom o grobljima je predviđeno da se grobovi u kojima su pokopani posmrtni ostaci značajnih povijesnih osoba ne mogu smatrati napuštenima, već će o njima dužno brinuti nadležno tijelo jedinice lokalne samouprave, te da o značenju osoba mišljenja daju Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Hrvatski institut za povijest. Ministarstvo branitelja je prikupilo mišljenja Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Hrvatskog instituta za povijest u kojima ove znanstvene institucije smatraju da su svi hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji su smrtno stradali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske povijesno značajne osobe u smislu Zakona o grobljima. Naime, u praksi postoje slučajevi da su vlasnici groblja te grobove proglasili napuštenim i premjestili posmrtnu ostatke iz tih grobova, zbog toga što nema živih članova obitelji pa nitko nije dulje od 5 godina platio naknadu za održavanje groblja. Kako se radi o potrebi zaštite dostojanstva tih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata to predlažemo da vlasnici groblja, u slučajevima kada više nema živih članova obitelji (nasljednika) hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata koji su smrtno stradali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske snose troškove održavanja grobnih mjesta rečenih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata čime bi se prekinula praksa premještanja posmrtnih ostataka iz grobnih mjesta zbog neplaćanja naknade za održavanje groblja. Propisana je i obveza da vlasnici groblja jednom godišnje izvijeste Ministarstvo branitelja o tim grobnim mjestima za koja preuzimaju obvezu održavanja.

Članak 32. Predlaže se brisanje točke 11. stavka 1. u članku 108. s obzirom da se predlaže i izmjena točke 8. u članku 123. stavak 1. ovoga Zakona (nema više obveze vještačenja), zbog čega sada ne postoji obveza donošenja pravilnika o utvrđivanju zdravstvenih ustanova za vještačenje činjenice iz članka 123. stavka 1. točke 8. ovoga Zakona. Ovom odredbom također je preciznije određeno što mora sadržavati pravilnik o registru hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata poglavito u svezi javne objave dijela podataka iz Registra branitelja, a brisana je obveza koja se odnosi na donošenje pravilnika o registru članova obitelji zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, HRVI iz Domovinskog rata i članova obitelji HRVI iz Domovinskog rata i izdavanje iskaznica o utvrđenom statusu. Točkom 16. je predviđeno donošenje pravilnika o jednokratnoj novčanoj pomoći, kojim će se osobito odrediti kriteriji za utvrđivanje iznosa za dodjelu jednokratne novčane pomoći.

Članak 33. U članku 109. dodaju se dva nova stavka. Stavkom 2. se decidirano određuje da prava iz ovog Zakona mogu ostvariti samo osobe koje imaju priznati status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, pod uvjetom da osoba ispunjava i ostale uvjete iz Zakona. Naime, prilikom podnošenja zahtjeva, potvrda o statusu ne smije biti starija od 6 mjeseci zbog mogućnosti promjena podataka koji se istom dokazuju. Novim stavkom 3. se navodi kako se odredba stavka 2. ne odnosi na osobe koje traže priznavanje statusa smrtno stradale osobe u obrani suvereniteta RH kao niti na osobe koje su bile zatočene i nestale u neprijateljskom

logoru ili zatvoru, a iste su obavljale vojne ili druge dužnosti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske po nalogu nadležnih tijela državne vlasti Republike Hrvatske u Domovinskom ratu.

Članak 34. Ovaj članak sadrži novi podnaslov “REGISTAR HRVATSKIH BRANITELJA IZ DOMOVINSKOG RATA“ i nove članke 109.a, 109.b, 109.c i 109.d koji reguliraju područje koje se odnosi na Registar branitelja. Tako je člankom 109.a određena definicija Registra branitelja, te je određeno da podatke iz službenih evidencija koje se vode u Ministarstvu obrane i Ministarstvu unutarnjih poslova ova ministarstva dostavljaju Ministarstvu branitelja po službenoj dužnosti i isti podaci čine službenu evidenciju Registra branitelja. Utvrđena je i svrha ustrojavanja Registra branitelja. U članku 109.b predviđeno je da se Registar branitelja sastoji iz općeg i posebnog dijela, te od pomoćnih podataka, a određeno je koji podaci se unose u opći a koji se podaci unose u posebni dio. Pod pomoćnim podacima smatraju se OIB, JMBG, datum smrti, nasljednici, broj bodova i drugo bitno za obradu te razmjenu podataka s drugim tijelima i pravnim osobama. Također je predviđena obveza Ministarstva branitelja da dostavljene podatke redovito ažurira. Člankom 109.c predviđene su pravne pretpostavke za javnu objavu dijela podataka iz Registra branitelja. Prije svega određeno je koja je svrha javne objave dijela podataka iz Registra branitelja, a određeni su i podaci koji će se učiniti javno dostupnima uz poštivanje odredbi Zakona o zaštiti osobnih podataka i Zakona o tajnosti podataka. Uz privolu hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, odnosno na izričit zahtjev nasljednika smrtno stradalog ili umrlog hrvatskog branitelja, odnosno članova uže obitelji zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja, danu pisanim putem i ovjerenu kod javnog bilježnika, mogu se učiniti javnom dostupnim i posebni podaci o sudjelovanju hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata u obrani suvereniteta Republike Hrvatske iz Registra hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata ukoliko ih vlasnik podataka deklasificira. Ova privola se uvijek može povući i ti podaci se povlače iz javne objave. Izjava hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata da posebni podaci o njegovu sudjelovanju u obrani suvereniteta Republike Hrvatske više ne budu javno dostupni također se dostavlja pismenim putem, ovjerena kod javnog bilježnika. Svim podacima koji će se učiniti javno dostupnima ispunjavaju se cilj i svrha javne objave popisa hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Predviđeno je da Ministarstvo branitelja bude voditelj zbirke osobnih podataka iz Registra branitelja, što znači da Ministarstvo branitelja preuzima obveze redovnog vođenja i ažuriranja podataka i zaštite podataka koji se nalaze pohranjeni u Registru branitelja. Člankom 109.d predviđeno je u koje se još svrhe mogu koristiti podaci iz Registra branitelja. Kao druge svrhe predviđene zakonom može se navesti slijedeće: sukladno podacima u Registru branitelja, nadležni investicijski fond izdaje potvrde o broju udjela u Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji; Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje priznaje pravo na najnižu mirovinu predviđenu člankom 31. Zakona temeljem podataka iz Registra branitelja koje u vidu potvrde izdaje ovo Ministarstvo; nadalje, sukladno Zakonu o općem upravnom postupku javnopravno tijelo koje vodi službenu evidenciju o pojedinim činjenicama, o istim činjenicama dužno je izdati javnu ispravu na zahtjev stranke ili na zahtjev drugog tijela državne ili sudbene vlasti. Ista obveza postoji i sukladno Zakonu o zaštiti osobnih podataka (*Voditelj zbirke osobnih podataka ovlašten je osobne podatke dati na korištenje drugim korisnicima na temelju pisanog zahtjeva korisnika ako je to potrebno radi obavljanja poslova u okviru zakonom utvrđene djelatnosti korisnika. Pisani zahtjev mora sadržavati svrhu i pravni temelj za korištenje osobnih podataka te vrstu osobnih podataka koji se traže.* – članak 11.).

Članak 35. Ovim člankom, za razliku od važeće odredbe, predviđa se da bračni drug i izvanbračni drug iz članka 6. ovoga Zakona stupanjem u brak ili izvanbračnu zajednicu ne gubi prava iz ovoga Zakona koja su predviđena temeljem statusa člana obitelji smrtno

stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i umrloga HRVI iz Domovinskog rata od I. do IV. skupine. Ovom odredbom želi se promijeniti postojeća pravna situacija u kojoj bračni drug i izvanbračni drug iz članka 6. ovoga Zakona stupanjem u brak ili izvanbračnu zajednicu gubi prava iz ovoga Zakona koja su predviđena temeljem statusa člana obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i umrloga HRVI iz Domovinskog rata od I. do IV. skupine. Naime, Deklaracijom o Domovinskom ratu, koju je donio Hrvatski Sabor 13. listopada 2000. godine, određeno je da će Republika Hrvatska, u skladu s temeljnim načelima pravednosti i građanske solidarnosti, a u okviru materijalnih mogućnosti, osigurati svim hrvatskih braniteljima, obiteljima poginulih i stradalnicima Domovinskog rata, koji su najzaslužniji za njezino stvaranje, punu zaštitu, dostojanstvo i skrb. Republika Hrvatska ima moralnu obvezu članovima obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata isplatiti naknadu štete za gubitak člana obitelji, njegovu smrt koja je u uzročno - posljedičnoj vezi sa sudjelovanjem u Domovinskom ratu. Međutim Republika Hrvatska nije bila u mogućnosti jednokratno namiriti te iznose naknade štete svim članovima obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata te se opredijelila za rentnu isplatu u obliku mjesečne obiteljske invalidnine. Prema odredbama važećeg Zakona, bračni ili izvanbračni drugovi zaključenjem novog braka ili nove izvanbračne zajednice gube pravo na daljnju isplatu mjesečne obiteljske invalidnine (naknade štete), te na taj način bivaju oštećeni budući od Republike Hrvatske nisu primili jednokratnu isplatu naknade štete nakon koje bi, u pravilu, nesmetano mogli zaključiti novi brak ili zasnovati izvanbračnu zajednicu. Zbog postojanja ove činjenice nema razloga da bračni ili izvanbračni drugovi smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata budu oštećeni prekidom isplate novčanih prava u slučaju zaključenja novog braka ili izvanbračne zajednice. Posebno napominjemo da niti prema Zakonu o pravima hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji a niti prema odredbama Zakona o mirovinskom osiguranju supružnici udovica smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, kao niti djeca rođena u tom braku ili izvan braka, ne mogu postati korisnici obiteljske mirovine u slučaju smrti udovice / udovca smrtno stradalog hrvatskog branitelja budući ta mirovina nije nasljediva niti prema jednom spomenutom zakonu.

Članak 36. U ovom članku predlaže se precizniji naziv za nadležne urede državne uprave u jedinici područne (regionalne) samouprave koji vode prvostupanjske upravne postupke temeljem ovoga Zakona, a predviđeno je i proširenje nadležnosti za prvostupanjske urede državne uprave na način da vode prvostupanjske upravne postupke po zahtjevima za priznavanje prava na jednokratnu novčanu pomoć iz članka 74. ovoga Zakona. Također je predviđena nadležnost Ministarstva branitelja za donošenje i provedbu programa, kao i provedbu Vladinih programa koji su bitni za braniteljsku populaciju, s ciljem očuvanja i zaštite njihova digniteta u društvu kao i u svrhu lakšeg prevladavanja posljedica Domovinskog rata.

Članak 37. Ovim člankom predviđa se prestanak vještačenja u ustanovama za vještačenje, činjenice da li je samoubojstvo hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata posljedica psihičke bolesti u vezi sa sudjelovanjem u Domovinskom ratu. Rečeno vještačenje i utvrđivanje da li postoji rečena veza sa sudjelovanjem u Domovinskom ratu dalje bi obavljala Prvostupanjska liječnička povjerenstva odnosno Drugostupanjsko liječničko povjerenstvo. Kao drugi dokazi, u nedostatku medicinske dokumentacije liječnika specijalista, smatraju se izjava članova obitelji i prijatelja o načinu života, mogućim problemima ili drugim bolestima hrvatskog branitelja koji je počinio samoubojstvo od prestanka sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske do trenutka počinjenja samoubojstva, izjava suboraca i zapovjednika o eventualnim teškim trenucima i proživljenim traumama prilikom sudjelovanja u obrani

suvereniteta Republike Hrvatske, te neki drugi dokazi koje zatraži nadležno Liječničko povjerenstvo.

Članak 38. Predlaže se terminološko usklađivanje s pravnim terminima iz važećega Zakona o općem upravnom postupku.

Članak 39. Obzirom da ovaj Zakon ne sadrži odredbe koje se odnose na kaznena djela, nego sadrži odredbe koje se odnose na prekršaje, predložena je izmjena naziva ove glave Zakona tako da sada naziv glasi: "PREKRŠAJNE ODREDBE".

Članak 40. Predlažu se šire i preciznije odredbe glede prekršaja za nepoštivanje prednosti u zapošljavanju osoba iz članka 35. ovoga Zakona. Tako je sada znatno proširena prekršajna odgovornost pravnih i odgovornih osoba za nepoštivanje odredbe članka 35. ovoga Zakona na način da je za svaki oblik nepoštivanja obveza iz rečene odredbe propisana prekršajna odgovornost.

Članak 41. Predložena je izmjena naziva „umirovljenički domovi“, te se taj naziv zamjenjuje novim nazivom: „domovi socijalne skrbi“. Točka 2. se briše iz razloga što je članak Zakona kojim je propisano pravo prednosti pri upisu u obrazovne ustanove ukinut odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske (Narodne novine, broj 2/2007) pa nema osnova za propisivanje prekršajne odgovornosti za nepoštivanje ovoga prava.

Članak 42. Ovaj članak predviđa oglašavanje ništavim rješenja donesenih u postupku priznavanja novčanih prava u svezi s oštećenjem organizma i u svezi novčanih naknada koja su priznata članovima obitelji poginulih pripadnika HVO-a. Predviđeno je da Ministarstvo branitelja donese pojedinačna rješenja kojim bi se utvrdilo postojanje činjenice da osoba kojoj se priznaje ili od koje se izvodi status i pripadajuća prava temeljem rješenja iz ovoga članka, nije sudjelovala u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sukladno članku 2. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Narodne novine, br. 174/2004, 92/2005, 2/2007, 107/2007, 65/2009, 137/2009, 146/2010 i 55/2011), odnosno nije sudjelovala u obrani suvereniteta Republike Hrvatske sukladno članku 2. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji (Narodne novine, br. 108/96 i 23/2001).

Također je predviđeno i pravo na pokretanje i vođenje upravnog spora kao i rok od jedne godine u kome je Ministarstvo branitelja dužno donijeti pojedinačna rješenja o oglašavanju ništavim .

Članak 43. Ovim člankom predlaže se da povijesno značajne osobe iz članka 104. stavak 3. ovoga Zakona, čiji su posmrtni ostaci iz grobnih mjesta uklonjeni prije stupanja na snagu ovoga Zakona temeljem članka 14. Zakona o grobljima, su vlasnici groblja obvezni ponovo pokopati u odgovarajuće grobno mjesto s odgovarajućim natpisom na grobnom mjestu o vlastitom trošku u roku od jedne godine od dana stupanja na snagu ovoga Zakona, čime bi bio vraćen dignitet i čast osobama - hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata koji su smrtno stradali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, a čiji su posmrtni ostaci uklonjeni iz razloga neplaćanja naknade za održavanje groblja.

Članak 44. Ovim člankom predviđena je obveza da se svi pravilnici potrebni za provedbu ovoga Zakona donesu u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona. Isti rok je predviđen i za usklađivanje uredbe za koje je nadležna Vlada Republike Hrvatske.

Članak 45. Ovim člankom se Odbor za zakonodavstvo Hrvatskoga sabora ovlašćuje da utvrdi i objavi pročišćeni teksta Zakona, radi lakše primjene istog.

Članak 46. Ovim se člankom usklađuje tekst važećega Zakona s novim nazivom ministarstva.

Članak 47. Ovim člankom se predviđa da se postupci započeti do stupanja na snagu ovoga Zakona okončaju po odredbama važećega Zakona.

Članak 48. Predviđeno je da ovaj Zakon stupi na snagu danom objave u Narodnim novinama zbog velikog interesa javnosti da se Registar hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata učini javno dostupnim do kraja ove godine.

III. OCJENA I IZVORI SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVEDBU OVOGA ZAKONA

Ovaj Zakon predviđa priznavanje određenih statusa i novčanih prava za koje nije potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske za provedbu Zakona. To su sljedeći statusi i prava:

- a. pravo na stambeno zbrinjavanje hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata - dragovoljaca s najmanje dvije, odnosno tri godine sudjelovanja u Domovinskom ratu,
- b. pravo na povećanu obiteljsku invalidnu za djecu smrtno stradalih i zatočenih ili nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata bez roditeljske skrbi,
- c. pravo na zaključenje novog braka ili izvanbračnu zajednicu za udovice smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata bez gubitka prava,
- d. prava na opskrbninu za udovice HRVI iz Domovinskog rata.

Za objavu Registra hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata nije potrebno osigurati dodatna sredstva iz državnog proračuna, kao i za troškove oglašavanja rješenja ništavim iz članka 42. ovog Zakona.

Za isplatu prava na opskrbninu za udovice HRVI iz Domovinskog rata nije potrebno osigurati dodatna novčana sredstva u Državnom proračunu Republike Hrvatske. Za 2013. godinu procjenjuje se 200 korisnica mjesečnih opskrbnina u pojedinačnom mjesečnom iznosu od 1.097,58 kuna, što bi ukupno iznosilo 2.634.192,00 kuna. Za 2014. godinu procjenjuje se isplata za ukupno 300 zahtjeva za opskrbninu u istom mjesečnom iznosu, za što je potrebno planirati iznos od 3.951.238,00 kuna. Za 2015. godinu procjenjuje se da bi bio potreban iznos od 5.268.384,00 kuna za 400 korisnica opskrbnine.

Za provedbu prava na obiteljsku mirovinu udovicama umrlog HRVI-a iz Domovinskog rata I. i II. skupine kojima je do smrti bilo priznato pravo na doplatak za pomoć i njegu druge osobe nisu potrebna dodatna novčana sredstva, budući da se radi o mirovinama koje bi se priznale u visini određenoj općim mirovinskim propisom, a iste su znatno manje od mirovina njihovih pokojnih supruga HRVI iz Domovinskog rata I. i II. skupine. Procjena iznosa mirovina za 8 udovica mlađih od 50 godina po pojedinačnoj mjesečnoj vrijednosti od 6.698,00 kuna za 2013. godinu iznosi 643.000,00 kuna, odnosno za 9 udovica 723.500,00 kuna u 2014. godini.

IV. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA I RAZLOZI ZBOG KOJIH SU RAZLIKE NASTALE

Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji prihvaćen je u Hrvatskome saboru 29. studenoga 2012. godine, nakon što je razmotren na saborskoj sjednici i na sjednicama radnih tijela. Sva mišljenja i prijedlozi pomno su razmotreni, a prihvaćen je prijedlog Odbora za zakonodavstvo da se u članku 42. jasnije utvrdi propis kojim se procjenjuje braniteljski status i pripadajuća prava.

Predlagatelj je izmijenio članak 17. Konačnog prijedloga zakona zbog toga što je u mjesecu studenom ove godine došlo do promjene u organizaciji Hrvatskih željeznica, te sada ne postoji HŽ Holding, te je taj dio teksta brisan.

Predlagatelj je u članku 34. Konačnog prijedloga zakona, to jest u članku 109.c brisao stavak 4., jer je isti nepotreban.

V. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO, S OBRAZLOŽENJEM

1) Izneseno je više mišljenja da nisu stvorene pretpostavke za objavu Registra branitelja, te će se objavom Registra branitelja otvoriti sigurnosno pitanje, a dano je mišljenje da objava osobnih podataka iz Registra branitelja nije sukladna Ustavu Republike Hrvatske, te da se Registar branitelja ne ustrojjava, jer on već postoji.

Navedena mišljenja nisu prihvaćena obzirom da su predložene odredbe Konačnog prijedloga zakona koje se odnose na objavu podataka iz Registra branitelja usuglašene s odredbama Zakona o zaštiti osobnih podataka i Zakona o tajnosti podataka. Konačnim prijedlogom zakona ispunjeni su uvjeti glede odredbe Ustava Republike Hrvatske (članak 37.) za objavu osobnih podataka, jer su ovim Konačnim prijedlogom zakona propisani uvjeti za javnu dostupnost osobnih podataka iz Registra branitelja. Radi očuvanja tajnosti podataka predviđen je dvostruki mehanizam za zaštitu tajnosti podataka iz posebnog dijela Registra branitelja koji se podaci mogu objaviti nakon što osoba o čijim se podacima radi dadne pisanu privolu i nakon što vlasnik podatka obavi deklasifikaciju podatka iz Posebnog dijela Registra branitelja. Ova dva mehanizma su jamstvo da se neće objaviti podaci koji mogu štetiti interesima pojedinaca, odnosno interesima očuvanja sigurnosti.

Postojeći Registar branitelja nije detaljnije definiran u važećem Zakonu, nego je isto istim Zakonom predviđeno da se uredi Pravilnikom. Zbog toga je bilo potrebno da Konačni prijedlog zakona sadrži samo nekoliko odredbi o Registru branitelja. Kako su sastavni dijelovi Registra branitelja u Konačnom prijedlogu zakona dosta izmijenjeni u odnosu na važeće propise, to ipak dolazi do ustrojavanja novog Registra branitelja.

2) Izražena je sumnja u opravdanost i zakonitost odredbe po kojoj udovice smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata ukoliko stupe u bračne ili izvanbračne zajednice zadržavaju prava.

Ovo mišljenje nije prihvaćeno, jer se radi i zakonitom pravu. Naime, ovo pravo proistječe iz Zakona koji je *lex specialis* u odnosu na Obiteljski zakon i druge propise koji reguliraju prava bračnih drugova i izvanbračnih zajednica. Ni jedan od tih propisa ne regulira prava udovica smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, te pozivom na posebnu skrb za udovice hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata iz članka 58. Ustava Republike Hrvatske predviđena je odredba članka 35. Konačnog prijedloga zakona.

3) Izneseno je mišljenje da se u slučaju propisivanja povoljnijih uvjeta glede godina života za udovice umrlih HRVI iz Domovinskog rata I. i II. skupine u smislu priznavanja prava na obiteljsku mirovinu iste privilegira u odnosu na udovice koje to pravo ne mogu ostvariti po drugim propisima. Izneseno je mišljenje da su udovice HRVI iz Domovinskog rata glede predloženog prava na opskrbninu neravnopravne s udovicama HRVI iz Domovinskog rata I. i II. skupine koje ostvaruju pravo na obiteljsku mirovinu.

Navedena mišljenja nisu prihvaćena obzirom da ne postoji jednakost između udovica iz članka 7. Konačnog prijedloga zakona i udovica iz općeg mirovinskog propisa koje pravo na obiteljsku mirovinu stječu pod nepovoljnijim uvjetima u odnosu na udovice iz članka 7. Konačnog prijedloga zakona. Naime, udovice HRVI sa 100% oštećenja organizma I. skupine iz članka 7. Konačnog prijedloga zakona, za razliku od drugih udovica, su u pravilu i njegovateljice svojih bračnih drugova i kao takve su dugi niz godina isključene s tržišta rada i nakon smrti bračnog druga postoje minimalni izgledi za njihovo zapošljavanje. Opisana razlika između udovica bila je i jedan od osnovnih razloga zbog kojih nisu sve udovice svih HRVI iz Domovinskog rata izjednačene glede prava na obiteljsku mirovinu i godina starosti, nego je za ove druge udovice HRVI iz Domovinskog rata s postocima oštećenja organizma od 20 do 90% predviđeno pravo na opskrbninu.

4) Izneseno je i mišljenje da proširenje prava na stambeno zbrinjavanje hrvatskih branitelja – dragovoljaca iz Domovinskog rata koji su u Domovinskom ratu sudjelovali najmanje dvije, odnosno tri godine iziskuje dodatna financijska sredstva, a sredstva nisu osigurana.

Ovo mišljenje nije prihvaćeno zbog toga što već četiri godine postoji stalno smanjenje sredstava iz Državnog proračuna za stambeno zbrinjavanje temeljem važećeg Zakona, a broj novih zahtjeva se stalno povećavao. Sada se očekuje stagnacija podnošenja novih zahtjeva od strane HRVI iz Domovinskog rata, što stvara mogućnost za stambeno zbrinjavanje i dragovoljaca iz Domovinskog rata koji su proveli dvije ili tri godine u Domovinskom ratu. Ova skupina branitelja je svakako zaslužila propisivanje ovih prava i ne treba čekati s propisivanjem ovih prava sve dok se riješe svi do sada zaprimljeni zahtjevi. Položaj ove skupine hrvatskih branitelja glede rješavanja njihovih stambenih potreba biti će potpuno jednak svim drugim koji se nalaze na Listi prvenstva i čekaju red za rješavanje podnesenih stambenih zahtjeva. Dakle, prvenstvo za rješavanje stambenih potreba utvrđuje se s temeljem redoslijeda na Listi prvenstva na kojoj će se ravnopravno bodovati svi podnositelji zahtjeva. Pripisivanje prava na stambeno zbrinjavanje rečene skupine hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata može biti samo poruka da Republika Hrvatska mora izdvajati više sredstava za stambeno zbrinjavanje hrvatskih branitelja i članova obitelji smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata. Povećanje iznosa sredstava za stambeno zbrinjavanje temeljem ovoga Zakona može se očekivati i na osnovi odredbe članka 13. Konačnog prijedloga Zakona kojim je predviđeno da i iznos kamata ostvaren po osnovi otplata stambenih kredita predstavlja izvor sredstava za potrebe stambenog zbrinjavanja, što do sada nije slučaj.

5) Izneseno je više prijedloga da bi trebalo riješiti pitanje pripadnika Narodne zaštite na način da se istim prizna status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata. Dan je prijedlog da treba mijenjati tekst članka 2. Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji u dijelu koji se odnosi na tekst: “ i u njima proveo najmanje 5 mjeseci do 24. prosinca 1991. godine“, jer to ne može ostvariti nitko.

Ministarstvo branitelja kao nositelj izrade Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji bilo je spremno predložiti da se pripadnicima naoružanih odreda Narodne zaštite prizna status sudionika

obrane u Domovinskom ratu. Tijekom javne rasprave udruge Narodne zaštite nisu prihvatile ovaj prijedlog, te je pitanje priznavanja statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata za pripadnike naoružanih odreda Narodne zaštite ostalo i dalje otvoreno. Ovo pitanje treba rješavati u suradnji s Ministarstvom obrane i tražiti mogućnosti za drugačiju provedbu važećega članka 2. Zakona.

6) Izneseno je mišljenje da odredbe važećega Zakona stimuliraju samoubojstva hrvatskih branitelja radi osiguravanja mirovina i drugih prava članovima obitelji.

Mišljenje se ne može prihvatiti jer se u postupku stručnog medicinskog vještačenja svakog slučaja samoubojstva temeljem kojeg je podnesen zahtjev za priznavanje prava može raspoznati da li je samoubojstvo posljedica ekonomskih motiva, ili je stvarno posljedica psihičke bolesti nastale sudjelovanjem u Domovinskom ratu.

7) Izneseno je mišljenje da nije razjašnjeno što je borbeni, a što je neborbeni sektor.

Razlikovanje pripadnosti borbenom i neborbenom sektoru posljedica je potreba da se pri priznavanju nekih prava iz važećega Zakona više vrednuje pripadnost borbenom sektoru u odnosu na pripadnost neborbenom sektoru. Ova podjela na borbeni i neborbeni sektor je obavljena još 2006. godine za sve one koji su evidentirani u evidencijama hrvatskih branitelja, te sada nema potrebe razjašnjavati borbeni i neborbeni sektor.

8) Dan je prijedlog da se objave popisi svih članova bivših obavještajnih službi iz bivše države, da se objave članovi partizanskih jedinica koji primaju mirovine i članovi fašističke talijanske okupatorske vojske koji primaju mirovine u Hrvatskoj, te popis onih koji su amnestirani, popis agresorskih postrojbi JNA i onih koji su pobjegli od svoje dužnosti da brane domovinu.

Ministarstvo branitelja ima u djelokrugu poslova jedino vođenje popisa hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, te ne raspolaže s drugim popisima i ne može predlagati objave popisa za koje nije nadležno.

9) Izneseno je mišljenje da bi prestanak vještačenja činjenice da li je samoubojstvo hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata u medicinskim ustanovama moglo biti štetno za njegovu obitelj.

Ovo mišljenje se ne može prihvatiti jer nakon dugogodišnje nadležnosti za vještačenje činjenice da li je samoubojstvo hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata medicinskih ustanova došlo se do spoznaje da vijeća Prvostupanjskih i Drugostupanjskog liječničkog povjerenstva sasvim kvalitetno mogu vještačiti navedenu činjenicu, uz napomenu da u liječničkim vijećima Ministarstva branitelja radi i nekoliko sveučilišnih profesora iz znanstvenog područja psihijatrije.

10) Izneseno je mišljenja da ne treba izjednačiti status onih koji su dezertirali tijekom Domovinskog rata s onima koji su hrvatski branitelji i dragovoljci godinama tijekom Domovinskog rata.

Ovo mišljenje nije moguće prihvatiti. Naime, i dalje se neće priznavati prava za razdoblje prije samovoljnog napuštanja postrojbe, nego će se priznavati prava nakon slijedećeg ili slijedećih razdoblja sudjelovanja u Domovinskom ratu. Naime, do sada je Upravni sud Republike Hrvatske, odnosno Visoki upravni sud Republike Hrvatske svojim presudama priznavao prava u opisanim slučajevima, te se ovakvom odredbom želi potvrditi praksa rečenih sudova.

11) Treba omogućiti onim koji to žele, da njihovi podaci ne budu javno objavljeni u Registru branitelja.

U slučajevima kada se zakonom predvidi obveza objave osobnih podataka, nije moguće napraviti izuzetak i predvidjeti da se ne objave osobni podaci bilo kojeg pojedinca iz Registra branitelja.

12) Izneseno je mišljenje da ne treba ukinuti pravo na opskrbninu branitelju koji je na izdržavanju kazne zatvora.

Konačnim prijedlogom zakona nije predviđeno generalno ukidanje prava na opskrbninu hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata koji su na izdržavanju kazne zatvora. Izuzeti su hrvatski branitelji koji se nalaze na izdržavanju kazne zatvora, a imaju obvezu uzdržavanja članova zajedničkog kućanstva koje su izdržavali i prije stupanja na izdržavanje kazne zatvora

13) Dano je mišljenje da prednost u zapošljavanju treba omogućiti i onim koji se prijavljuju na natječaje za rukovodeća radna mjesta.

Upravni sud Republike Hrvatske, odnosno Visoki upravni sud Republike Hrvatske svojim presudama je utvrđivao da se prednost u zapošljavanju ne može ostvariti kod rukovodećih radnih mjesta. Isto su u svojim rješenjima odlučivale i nadležne inspekcije, te nema razloga da se isto ne propiše i zakonskom odredbom u smislu potvrđivanja dosadašnje sudske prakse. Prednost u zapošljavanju ne odnosi se na privatne tvrtke.

**TEKST ODREDBI VAŽEĆEG ZAKONA
KOJE SE MIJENJAJU ILI DOPUNJUJU**

Članak 2.

(1) Hrvatski branitelj iz Domovinskog rata je osoba koja je kao dragovoljac i pripadnik Oružanih snaga Republike Hrvatske (ZNG, Hrvatske vojske, Ministarstva obrane, Policije, Ministarstva unutarnjih poslova, Hrvatskih obrambenih snaga (HOS-a) te pripadnik naoružanih odreda Narodne zaštite koji je u njima proveo najmanje 5 mjeseci do 24. prosinca 1991. godine), organizirano sudjelovala u obrani neovisnosti, teritorijalne cjelovitosti, odnosno suvereniteta Republike Hrvatske u bilo kojem razdoblju Domovinskog rata (u daljnjem tekstu: hrvatski branitelj iz Domovinskog rata).

(2) Pod sudjelovanjem u obrani neovisnosti, teritorijalne cjelovitosti, suvereniteta Republike Hrvatske, odnosno vrijeme neposredne ugroženosti suvereniteta Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: obrana suvereniteta Republike Hrvatske), u smislu stavka 1. ovoga članka, podrazumijeva se oružani otpor agresoru i djelovanje u izravnoj svezi s tim otporom (odlazak u postrojbu, na borbeni položaj i povratak te obuka i priprema za odlazak na bojište) u vremenu od 5. kolovoza 1990. do 30. lipnja 1996.

(3) Dragovoljac iz Domovinskog rata je hrvatski branitelj iz Domovinskog rata koji je sudjelovao u obrani njezina suvereniteta najmanje 100 dana u razdoblju od 5. kolovoza 1990. do 15. siječnja 1992.

(4) Dragovoljac iz Domovinskog rata je i hrvatski branitelj iz Domovinskog rata koji je sudjelovao u obrani njezina suvereniteta najmanje 30 dana u razdoblju od 5. kolovoza 1990. do 15. siječnja 1992. ukoliko:

- nije imao obvezu sudjelovanja u pričuvnom sastavu ili
- nije regulirao obvezu služenja vojnog roka.

(5) Dragovoljac iz Domovinskog rata je i smrtno stradali hrvatski branitelj iz Domovinskog rata koji je poginuo u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ili je ubijen prilikom zatočenja ili u neprijateljskom logoru u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, koji je umro od posljedica rane ili ozljede zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, koji je umro od posljedica bolesti, pogoršanja bolesti ili pojave bolesti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske i koji je izvršio samoubojstvo kao posljedicu psihičke bolesti uzrokovane sudjelovanjem u obrani suvereniteta Republike Hrvatske do 15. siječnja 1992. godine, ako je njegovo sudjelovanje u obrani suvereniteta Republike Hrvatske započelo najkasnije 08. listopada 1991. godine u slučajevima iz stavka 3. ovoga članka, odnosno ako je njegovo sudjelovanje u obrani suvereniteta Republike Hrvatske započelo najkasnije 16. prosinca 1991. godine u slučajevima iz stavka 4. ovoga članka.

(6) Status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata iz stavka 1. ovoga članka dokazuje se potvrdom Ministarstva obrane, odnosno Ministarstva unutarnjih poslova.

Članak 3.

- (1) Smrtno stradali hrvatski branitelj iz Domovinskog rata je hrvatski branitelj koji je:
1. poginuo u obrani suvereniteta Republike Hrvatske tijekom Domovinskog rata u razdoblju utvrđenom člankom 2. stavkom 2. ovoga Zakona.
  2. ubijen prilikom zatočenja ili u neprijateljskom logoru,
  3. umro od posljedica rane ili ozljede zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, a najkasnije do 31. prosinca 1997.

4. umro od posljedica bolesti, pogoršanja bolesti ili pojave bolesti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske najkasnije do 31. prosinca 1997., a nakon toga roka uzročna veza između smrti i sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske utvrđuje se u postupku vještačenja propisanim člankom 123. stavkom 1. točkom 8. ovoga Zakona

5. izvršio samoubojstvo kao posljedicu psihičke bolesti uzrokovane sudjelovanjem u obrani suvereniteta Republike Hrvatske

6. umro od posljedica rane ili ozljede zadobivene u obrani suvereniteta Republike Hrvatske, a do smrti je bio priznati HRVI. I. skupine s pravom na doplatak na njegu i pomoć druge osobe

(2) Smrtno stradalim osobama u obrani suvereniteta Republike Hrvatske smatraju se i pripadnici medicinskog osoblja, ratni izvjestitelji, pripadnici vatrogasnih postrojbi, pomorci, članovi posada brodova trgovačke mornarice i druge osobe koje su po nalogu nadležnih tijela državne vlasti Republike Hrvatske u Domovinskom ratu u obavljanju vojnih ili drugih dužnosti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske poginule, ubijeni prilikom zatočenja ili u neprijateljskom logoru ili umrli od posljedica rane ili ozljede zadobivene pri obavljanju tih dužnosti.

Članak 4.

(1) Zatočeni ili nestali hrvatski branitelj iz Domovinskog rata je hrvatski branitelj iz Domovinskog rata koji je u obrani suvereniteta Republike Hrvatske zatočen u neprijateljskom logoru ili zatvoru najmanje 3 dana ili je nestao u Domovinskom ratu.

(2) Zatočena ili nestala osoba iz članka 3. stavka 2. ovoga Zakona je osoba koja je zatočena u neprijateljskom logoru ili zatvoru najmanje 3 dana ili je nestala prilikom obavljanja vojnih i drugih dužnosti po nalogu nadležnih tijela državne vlasti Republike Hrvatske u Domovinskom ratu.

Članak 5.

(1) Hrvatski ratni vojni invalid iz Domovinskog rata (u daljnjem tekstu: HRVI iz Domovinskog rata) je hrvatski branitelj iz Domovinskog rata kojem je organizam oštećen najmanje 20% zbog rane ili ozljede koju je zadobio u obrani suvereniteta Republike Hrvatske odnosno kao zatočenik u zatvoru ili neprijateljskom logoru u Domovinskom ratu. Smatra se da je oštećenje organizma zatočenika u neprijateljskom logoru na toj osnovi najmanje 20% trajno.

(2) HRVI iz Domovinskog rata je i hrvatski branitelj iz Domovinskog rata kojem je organizam oštećen najmanje 20% zbog bolesti, a bolest, pogoršanje bolesti, odnosno pojava bolesti neposredna je posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u Domovinskom ratu.

(3) Prava HRVI iz Domovinskog rata utvrđena ovim Zakonom ostvaruje i osoba (medicinsko osoblje, ratni izvjestitelji, pripadnici vatrogasnih postrojbi, pomorci, članovi posade brodova trgovačke mornarice i druga osoba) kojoj je organizam oštećen za najmanje 20 % zbog rane ili ozljede koju je zadobila pri obavljanju vojnih ili drugih dužnosti po nalogu nadležnih tijela državne vlasti Republike Hrvatske u obrani suvereniteta Republike Hrvatske u Domovinskom ratu ili kao zatočenik u neprijateljskom logoru u Domovinskom ratu.

(4) HRVI iz Domovinskog rata je i stranac kojem je kao hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata organizam oštećen najmanje 20% zbog rane ili ozljede koju je zadobio u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ili kao zatočenik u neprijateljskom logoru ili zbog bolesti, a bolest, pogoršanje bolesti, odnosno pojava bolesti neposredna je posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

Članak 6.

- (1) Članovima obitelji smrtno stradaloga, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, prema ovome Zakonu, smatraju se bračni drug, djeca rođena u braku ili izvan braka, posvojena djeca i pastorčad (članovi uže obitelji), roditelji, očuh, maćeha i posvojitelj.
- (2) Članom uže obitelji smrtno stradaloga, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja prema ovome Zakonu smatra se i izvanbračni drug koji je s hrvatskim braniteljem iz Domovinskog rata do njegove smrti, zatočenja ili nestanka živio u zajedničkom kućanstvu najmanje tri godine.
- (3) Status izvanbračne zajednice iz stavka 2. ovoga članka utvrđuje se u izvanparničnome sudskom postupku.
- (4) Prednost u ostvarivanju prava između članova obitelji iz stavka 1. i 2. ovoga članka utvrđuje se prema propisima o nasljeđivanju. Članovi obitelji iz istoga nasljednog reda ostvaruju pravo prema međusobnom sporazumu. Ako se sporazum ne postigne, prednost u ostvarivanju prava ima član obitelji iz istoga nasljednog reda koji je s hrvatskim braniteljem iz Domovinskog rata živio u zajedničkom kućanstvu.
- (5) Očuh i maćeha ostvaruju prava prema ovome Zakonu ako su hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata uzdržavali ili je hrvatski branitelj njih uzdržavao najmanje pet godina prije smrti.
- (6) Pastorak je osoba koja nema živoga jednog od roditelja ili su roditelju oduzeta roditeljska prava pravomoćnom presudom suda, a hrvatski branitelj iz Domovinskog rata ga je uzdržavao najmanje godinu dana prije smrtnog stradavanja, zatočenja ili nestanka .

Članak 10.

- (1) Ne mogu ostvariti prava iz ovoga Zakona osobe koje su oštećenja organizma zadobile kao pripadnici, pomagači ili suradnici neprijateljskih vojnih i paravojnih postrojbi kao i osobe koje su osuđene pravomoćnom sudskom presudom zbog sudjelovanja u neprijateljskim vojnim i paravojnim postrojbama ili zbog ugrožavanja ustavnog poretka i sigurnosti Republike Hrvatske, kao ni članovi njihovih obitelji.
- (2) Prava utvrđena ovim Zakonom ne mogu ostvariti ni osobe koje su se u Domovinskom ratu same ranile radi izbjegavanja vojne obveze, niti osobe za koje je u odgovarajućem postupku utvrđeno da su samovoljno ili bez dopuštenja nadležnog zapovjednika napustile postrojbu u bilo kojem razdoblju ili se nisu odazvale mobilizaciji.
- (3) Zapreke iz stavka 1. i 2. ovoga članka odnose se i na priznavanje statusa hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.

Članak 35.

- (1) Tijela državne uprave, tijela sudbene vlasti te druga tijela državne vlasti, tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave obvezna su prilikom zapošljavanja službenika i namještenika dati prednost pod jednakim uvjetima nezaposlenom ukoliko ispunjava tražene uvjete iz natječaja, odnosno oglasa i to slijedećim redoslijedom:
  - djetetu smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata bez obaju roditelja,
  - HRVI iz Domovinskog rata,
  - članu obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata,
  - dragovoljcu iz Domovinskog rata,
  - hrvatskom branitelju iz Domovinskog rata.

- (2) Javne službe, javne ustanove, izvanproračunski i proračunski fondovi, pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske i pravne osobe u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, obvezne su prilikom zapošljavanja dati prednost osobi iz stavka 1. ovoga članka, po utvrđenom redosljedu, ukoliko ispunjava tražene uvjete iz natječaja odnosno oglasa.
- (3) Da bi ostvarila pravo prednosti pri zapošljavanju, osoba iz stavka 1. ovoga članka koja ispunjava uvjete za ostvarivanje toga prava, dužna je uz prijavu, odnosno ponudu na natječaj priložiti sve dokaze o ispunjavanju traženih uvjeta, kao i rješenje o priznatom statusu, odnosno potvrdu o priznatom statusu iz koje je vidljivo spomenuto pravo te dokaz da je nezaposlena.
- (4) Provedbu odredbe stavka 1. i 2. ovoga članka nadzire nadležna inspekcija koja je po posebnim propisima ovlaštena za nadzor u svezi sa zapošljavanjem.
- (5) Osoba koja ne bude primljena u tijelo državne uprave, tijelo sudbene vlasti ili tijelo jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, ukoliko smatra da joj je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju da bi ostvarila navedeno pravo obvezna je podnijeti prigovor na rješenje o prijemu.
- (6) Po konačnosti rješenja o prijemu iz stavka 5. ovoga članka ili po proteku roka od petnaest dana od dana podnošenja prigovora protiv tog rješenja, osoba koja ocijeni da joj je povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju, može u narednih petnaest dana podnijeti zahtjev upravnoj inspekciji za provedbu nadzora.
- (7) Upravna inspekcija obvezna je u roku od osam dana od dana prijema zahtjeva za nadzor obavijestiti donosioca rješenja o prijemu o pokretanju postupka nadzora radi ostvarenja prava prednosti pri zapošljavanju.
- (8) Donositelj rješenja o prijemu – čelnik tijela ne može donijeti rješenje o postavljenju na radno mjesto izabranog kandidata do okončanja postupka nadzora.
- (9) Rješenje o postavljenju (rasporedu) donijeto prije okončanja postupka nadzora upravna inspekcija proglasit će ništavnim.
- (10) Upravna inspekcija po provedbi nadzora ovlaštena je u slučaju postojanja povrede prava prednosti rješenjem poništiti rješenje o prijemu u državnu službu. Protiv tog rješenja može se voditi upravni spor.
- (11) Ukoliko upravna inspekcija utvrdi da u postupku prijama nije izvršena povreda prava, izvijestit će podnositelja zahtjeva za nadzor i čelnika tijela o rezultatima provedenoga upravnog nadzora.
- (12) Osoba iz stavka 1. ovoga članka kojoj nije dana prednost pri zapošljavanju, a radni odnos se zasniva sklapanjem ugovora o radu, može podnijeti zahtjev nadležnoj inspekciji za provedbu nadzora, najkasnije u roku 15 dana od zasnivanja radnog odnosa.
- (13) U slučaju zasnivanja radnog odnosa sklapanjem ugovora o radu, nadležna inspekcija obvezna je razmotriti zahtjev podnositelja u roku od 30 dana od dana zaprimanja, a ukoliko zbog složenosti postupka utvrđivanja odlučnih činjenica nije u mogućnosti donijeti rješenje u navedenom roku, donijeti će ga u najkraćem mogućem roku.
- (14) Ako nadležna inspekcija utvrdi da je sklapanjem ugovora o radu povrijeđeno pravo prednosti pri zapošljavanju osobe iz stavka 1. ovoga članka, rješenjem će utvrditi da sklopljeni ugovor o radu zbog toga nema pravnog učinka od dana pravomoćnosti toga rješenja.
- (15) Povreda prava prednosti pri zapošljavanju koja je utvrđena pravomoćnim rješenjem iz stavka 14. ovoga članka predstavlja opravdan razlog za otkaz ugovora o radu čijim sklapanjem je to pravo povrijeđeno.
- (16) Prednost pri zapošljavanju iz stavka 1. ovoga članka ne mogu ostvariti osobe iz stavka 1. ovoga članka kojima je radni odnos kod poslijednjeg poslodavca prestao njihovom krivnjom.

Članak 36.

(1) Pravo na stambeno zbrinjavanje, prednost pri stambenom zbrinjavanju te mogućnost kupnje stanova uz obročnu otplatu pod pristupačnijim uvjetima od tržišnih u pogledu kamata i rokova otplate imaju osobe utvrđene ovim Zakonom ako nemaju riješeno stambeno pitanje ili je riješeno na neodgovarajući način odnosno ako 10 godina neprekidno prebivaju u obiteljskoj kući ili stanu u državnom vlasništvu ili vlasništvu jedinica lokalne samouprave.

(2) Pravo na stambeno zbrinjavanje ostvaruje se dodjelom stambenog kredita za kupnju stana ili kuće, odnosno izgradnju kuće ili stana, za razliku u površini, za nadogradnju, nastavak izgradnje i dovršenje obiteljske kuće, za poboljšanje uvjeta stanovanja, te mogućnošću kupnje stanova uz obročnu otplatu po pristupačnijim uvjetima od tržišnih u pogledu kamata i rokova otplate.

(3) Pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita odnosno mogućnost kupnje stana uz obročnu otplatu po pristupačnijim uvjetima od tržišnih u pogledu kamata i rokova otplate imaju:

- 1.) članovi obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata
- 2.) članovi obitelji zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata.
- 3.) HRVI iz Domovinskog rata od I. do X. skupine.

(4) HRVI iz Domovinskog rata 100% I skupine koji se kreću isključivo u invalidskim kolicima stambeno se zbrinjavaju po posebnom Programu Vlade izgradnjom kuće s posebnom prilagodbom.

(5) Prednost pri ostvarivanju prava na stambeno zbrinjavanje između članova obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata utvrđuje se prema propisima o nasljeđivanju, na način da članovi obitelji istoga nasljednog reda ostvaruju pravo prema međusobnom sporazumu, s time da to pravo može ostvariti samo jedan član obitelji. Ako se sporazum ne postigne pravo na stambeno zbrinjavanje ima član obitelji koji je imao zajedničko prebivalište sa smrtno stradalim u vrijeme stradanja.

(6) Iznimno od odredbe stavka 5. ovoga članka ako je u pitanju roditelj smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata koji nije stambeno zbrinut može mu se dati stan u najam s pravom na zaštićenu najamninu do njegove smrti, ali bez prava otkupa.

(7) Djeca smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje prema ovom Zakonu ako su u trenutku podnošenja zahtjeva bili mlađi od 15 godina, odnosno ne stariji od 26 godina i ako su na redovnom školovanju.

(8) Pravo na stambeno zbrinjavanje imaju i članovi uže obitelji u slučaju smrti HRVI iz Domovinskog rata, ako su imali zajedničko prebivalište s umrlim u trenutku njegove smrti, s time da to pravo ostvaruju zajedno.

(9) Pravo na stambeno zbrinjavanje korisnici prava ostvaruju na temelju pravomoćnog rješenja o trajno utvrđenom statusu.

Članak 37.

Pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita ostvaruje se ako osoba iz članka 36. ovoga Zakona nema sljedeće zapreke za ostvarivanje istog:

- ako ima u vlasništvu odgovarajući stan ili kuću
- ako takav stan ili kuću koristi u svojstvu zaštićenog najmprimca na neodređeno vrijeme
- ako je imala stan ili kuću u vlasništvu koju je prodala, darovala, zamijenila ili na drugi način otuđila nakon početka Domovinskog rata

- ako je na temelju Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo to isto pravo ustupila drugom stanaru i na navedeni način tom drugom stanaru omogućila kupnju stana po povoljnijim uvjetima
- ako je drugom ustupila ili diobenim ugovorom zamijenila svoj nasljedni dio kuće ili stana za drugo stvarno pravo prema propisima o nasljeđivanju,
- ako je stambeno zbrinuta putem Zakona o obnovi na način da je obnovljena kuća ili stan bila IV., V. ili VI. kategorija oštećenja, a na istoj su navedene I. – V. faza obnove
- ako je stambeno zbrinuta dodjelom stana, odnosno stambenog kredita prema ranije važećem Zakonu o pravima hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.
- ako je stambeno zbrinuta putem Zakona o područjima posebne državne skrbi darovanjem kuće ili stana u državnom vlasništvu, darovanjem građevinskog materijala za popravak, obnovu i nadogradnju odnosno izgradnju obiteljske kuće ili stana.

Članak 38.

- (1) Osobe iz članka 36. stavka 3. ovoga Zakona koje ostvaruju pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita to pravo ostvaruju sljedećim redosljedom:
1. djeca smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, te ostali članovi obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata s oštećenjem organizma od 100% I i II skupine
  2. HRVI iz Domovinskog rata prema stupnju oštećenja organizma (od 90% do 50%)
  3. HRVI iz Domovinskog rata prema stupnju oštećenja organizma (od 40% do 20%).
- (2) Stambeno zbrinjavanje osigurat će se prema raspoloživim sredstvima, a pod istim se podrazumijevaju financijska sredstva, odnosno kuće i stanovi u državnom vlasništvu koja kao i koje za stambeno zbrinjavanje stradalnika Domovinskog rata osigurava Republika Hrvatska, te jedinice lokalne samouprave koje osiguravaju sredstva za odgovarajuće građevinsko zemljište, uređenje komunalne infrastrukture i priključke na infrastrukture, odnosno podmirenje troškova koji se odnose na infrastrukturu i priključke kao i troškove komunalnog doprinosa.
- (3) Osobe koje ostvare pravo na stambeno zbrinjavanje dodjelom stambenog kredita, stambeni kredit mogu koristiti:
- za kupnju stana izgrađenog u organiziranoj izgradnji ili
  - za kupnju stana u vlastitoj organizaciji ili
  - za izgradnju kuće ili
  - za kupnju korištenog stana ili kuće u vlasništvu Republike Hrvatske ili
  - za razliku u površini odnosno za nadogradnju stana ili kuće ili
  - za nastavak izgradnje i dovršenje kuće
  - za poboljšanje uvjeta stanovanja.
- (4) Stan odnosno kuća stečena na način propisan u stavku 2. ovog članka u osobnom je vlasništvu nositelja prava osim u slučaju ako su pravo stekli članovi obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i u tom slučaju su stečene nekretnine suvlasništvo članova obitelji i ne mogu se otuđiti dok su članovi obitelji malodobni.

Članak 39.

- (1) Organizirana izgradnja provodi se putem Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, a u suradnji sa Ministarstvom mora, turizma, prometa i razvitka, sukladno poslovima iz njihova djelokruga utvrđenim Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu središnjih tijela državne uprave.

(2) Organizirana izgradnja provodi se prema mjestu prebivališta korisnika u vrijeme stradavanja odnosno u mjestu u kojem korisnik prava ima prebivalište neprekidno 5 godina od 1991. godine ili je u tom mjestu boravio kao prognanik neprekidno 5 i više godina i pismenom izjavom pod materijalnom i kaznenom odgovornošću iskazao da se u tom mjestu želi trajno nastaniti jer ga za to vežu obiteljske i druge prilike.

(3.) Građevinsko zemljište i komunalno opremanje za organiziranu izgradnju ustupaju jedinice lokalne samouprave na čijem se području provodi program organizirane izgradnje.

Jedinice lokalne samouprave mogu ostvariti povrat sredstava za ustupljeno građevinsko zemljište i komunalno opremanje od jedinice lokalne samouprave u kojoj korisnik stambenog zbrinjavanja iz ovoga Zakona ima prebivalište.

(4) Jedinice lokalne samouprave mogu provoditi izgradnju objekata za potrebe osoba iz članka 36. stavka 3. ovoga Zakona na području te lokalne samouprave i mimo redosljeda utvrđenog člankom 38. stavkom 1. ovoga Zakona ako korisnici stambenog kredita imaju prebivalište na tom području.

Članak 41.

(1) Sredstva za stambeno zbrinjavanje osoba koje ostvaruju prava na dodjelu stambenog kredita osigurat će se u državnom proračunu i proračunima jedinica lokalne samouprave ili u vrijednosti kuća i stanova u vlasništvu Republike Hrvatske.

(2) Sredstva ostvarena otplatom kredita i obročnom prodajom kuća i stanova uplaćivat će se na račun Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti do završetka provođenja programa stambenog zbrinjavanja prema ovom Zakonu.

(3) Ovo je Ministarstvo dužno voditi cjelokupnu evidenciju prodanih stanova i drugih nekretnina, pratiti obročnu otplatu i naplatu dodijeljenih stambenih kredita, voditi evidenciju o naplati, uplaćenim sredstvima te prispjelim financijskim i drugim obvezama u vezi sa stambenim zbrinjavanjem prema ovom Zakonu ili je dio tih poslova dužno povjeriti poslovnoj banci na temelju Ugovora o poslovnoj suradnji.

Članak 44.

Iznos kredita korisne stambene površine kuće ili stana za kupnju stana ili kuće, izgradnju kuće i razliku površine, nadogradnju odnosno nastavak izgradnje te poboljšanje stambenih uvjeta kao i vrijednost kredita po m² neto korisne stambene površine kuće ili stana za osobe iz članka 36. stavka 3. ovoga Zakona regulirati će se Uredbom Vlade Republike Hrvatske iz članka 47. ovoga Zakona.

Članak 45.

Pravo na stambeno zbrinjavanje po ovom Zakonu imaju i osobe iz članka 36. stavka 3. ovoga Zakona kojima je djelomično obnovljena kuća ili stan na način i u iznosu koji će se regulirati Uredbom Vlade Republike Hrvatske iz članka 47. ovoga Zakona.

Članak 47.

Vlada Republike Hrvatske Uredbom će utvrditi visinu te način i postupak ostvarivanja prava na dodjelu stambenog kredita, kao i druga pitanja i uvjete vezane za dodjelu stambenog kredita te kupnju stanova i kuća uz obročnu otplatu.

Članak 49.

Vlada Republike Hrvatske Uredbom će prenijeti pravo upravljanja stanovima i kućama u vlasništvu Republike Hrvatske, a na upravljanju – Ministarstva unutarnjih poslova, Ministarstva obrane Republike Hrvatske, Ministarstva pravosuđa, Agencije za pravni promet i posredovanje nekretninama, Ureda za državnu imovinu Republike Hrvatske, a na koje se ne odnose odredbe Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo, te ih koriste osobe iz ovog Zakona, na Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti .

Članak 51.

(1) Pravo na dionice, odnosno udjele u trgovačkim društvima iz portfelja Hrvatskog fonda za privatizaciju i pravo na dionice odnosno udjele u pravnim osobama u vlasništvu Republike Hrvatske koje su privatizirane ili će se privatizirati, bez naplate, imaju hrvatski branitelji iz Domovinskog rata, HRVI iz Domovinskog rata, članovi obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, članovi obitelji zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, sukladno odredbama Zakona o upravljanju državnom imovinom i Zakona o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

(2) Osobe iz stavka 1. ovoga članka ostvaruju pravo na dionice, odnosno udjele u trgovačkim društvima bez naplate po mjerilima, u iznosu i po postupku sukladno odredbama Zakona o upravljanju državnom imovinom i Zakona o Fondu hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Članak 57.

(1) Djeca smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, HRVI iz Domovinskog rata i njihova djeca i hrvatski branitelji iz Domovinskog rata imaju pravo na besplatne obvezatne udžbenike za potrebe redovnog ili izvanrednog školovanja u osnovnim i srednjim školama, te na visokim učilištima ili veleučilištima pod uvjetom da to pravo ne mogu ostvariti po drugim propisima i ako im redoviti prihodi mjesečno po članu kućanstva ne prelaze dvostruki iznos cenzusa redovitih novčanih prihoda iz članka 88. stavka 1. točke 5. ovoga Zakona.

(2) Iznos sredstava potrebnih za kupnju udžbenika iz stavka 1. ovoga članka osigurava Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, a ministar pravilnikom utvrđuje način i postupak dodjele.

Članak 59.

(1) HRVI Domovinskog rata koji nisu sposobni za kretanje bez invalidskih kolica i drugih ortopedskih pomagala i slijepi HRVI imaju pravo na prilagodbu prilaza do zgrade i prilagodbu stana za kretanje u kolicima, ako se te prilagodbe mogu izvesti, sukladno posebnim propisima.

(2) Zahtjev za ostvarivanje prava iz stavka 1. ovoga članka podnosi se Ministarstvu zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva.

(3) Postupak i način prilagodbe te rokovi za izvođenje prilagodbe koji ne mogu biti duži od 6 mjeseci utvrđuju se pravilnikom koji donosi ministar zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva uz suglasnost ministra unutarnjih poslova.

(4) Pravo na prilagodbu iz stavka 1. ovoga članka HRVI iz Domovinskog rata može ostvariti samo jednokratno.

Članak 73.

(1) Korisnicima prava po ovom Zakonu pripada naknada troškova za prijevoz u drugo mjesto ako su od nadležnog tijela upućeni, odnosno pozvani u drugo mjesto radi pregleda pred liječničkim povjerenstvom ili korištenja medicinske ili fizikalne rehabilitacije sukladno ovome Zakonu.

(2) Korisnik prava po ovome Zakonu kojemu je određen pratitelj za putovanje radi pregleda pred liječničkim povjerenstvom, odnosno radi korištenja medicinske ili fizikalne rehabilitacije ima pravo na naknadu troškova prijevoza i za pratitelja.

(3) Pravo na naknadu troškova prijevoza iz stavka 1. i 2. ovoga članka ima i osoba koja je podnijela zahtjev za priznanje prava po ovome Zakonu, ako joj je konačnim rješenjem priznato traženo pravo, odnosno povećanje skupine oštećenja organizma.

(4) Troškovi prijevoza nadoknađuju se prema cijeni vozne karte za prijevoz autobusom, odnosno drugim razredom željeznice ili brodom.

Članak 76.

(1) Pravo na obiteljsku invalidninu članovi uže obitelji mogu ostvariti pod sljedećim uvjetima:

1. udovica, odnosno udovac stječu pravo na obiteljsku invalidninu kada navrše 40 godina života, a prije navršenih 40 godina života ako su nesposobni za privređivanje

2. djeca, posvojenici i pastorčad do navršene 15. godine života, odnosno ako su na školovanju do kraja propisanog trajanja redovitog školovanja, ali najkasnije do navršene 26 godine života, a ako su nesposobna za privređivanje, dok ta nesposobnost traje, uz uvjet da je nesposobnost nastupila prije navršene 15 godine života, odnosno za vrijeme redovitog školovanja prije navršene 26 godine života ako je školovanje prekinuto zbog služenja vojnog roka ili bolesti, pravo na obiteljsku invalidninu ove osobe mogu koristiti i za vrijeme služenja vojnog roka, odnosno trajanja bolesti do navršene 26. godine života, a nakon toga najviše još za onoliko vremena koliko su zbog služenja vojnog roka, odnosno bolesti izgubile od redovitog školovanja, ako je redovito školovanje nastavljeno prije 26. godine života

3. djeca, posvojenici i pastorčad za vrijeme služenja vojnog roka nakon prestanka redovitog školovanja ako je služenje započelo najkasnije 12 mjeseci nakon prestanka redovitog školovanja

4. djeca koja završe redovito trogodišnje srednjoškolsko obrazovanje, a nastave školovanje u četvrtom razredu po redovitom ili izvanrednom programu za vlastite potrebe, zadržavaju to pravo ako nisu zaposleni

(2) Ako užu obitelj čine bračni drug s jednim članom ili više članova obitelji iz stavka 1. točke 2. ovoga članka, bračni drug ima pravo na obiteljsku invalidninu kao sukorisnik s njima, bez obzira na uvjete iz stavka 1. točke 1. ovoga članka i to dok i jedno dijete od te djece ima pravo na invalidninu.

Članak 80.

(1) Roditelj čije je jedino dijete smrtno stradalo u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ima pravo na obiteljsku invalidninu iz članka 78. stavka 2. ovoga Zakona povećanu za 50%.

Pravo na povećanu obiteljsku invalidninu ima i roditelj koji je imao i druge djece a koja su sva smrtno stradala ili umrla do podnošenja zahtjeva za povećanu obiteljsku invalidninu.

(2) Ako obiteljsku invalidninu po stavku 1. ovoga članka koriste oba roditelja kao sukorisnici iznos obiteljske invalidnine određen po članku 78. stavku 2. ovoga Zakona povećava se za 50%.

Članak 87.

Pravo na opskrbninu imaju korisnici obiteljske invalidnine, korisnici osobne invalidnine i hrvatski branitelji iz Domovinskog rata koji imaju prebivalište u Republici Hrvatskoj kada su nesposobni za privređivanje ako ispunjavaju uvjete propisane odredbama članaka 88. - 90. ovoga Zakona i ako su sudjelovali u obrani suvereniteta Republike Hrvatske najmanje 100 dana.

Članak 88.

- (1) Osobe iz članka 87. ovoga Zakona pravo na opskrbninu mogu ostvariti pod uvjetom:
1. da nisu zaposleni
  2. da samostalno ne obavljaju privrednu ili profesionalnu djelatnost
  3. da nisu korisnici mirovine ili mirovine sa zaštitnim dodatkom veće od osnovice za određivanje opskrbnine
  4. da nisu korisnici novčanog primanja u svezi s profesionalnom rehabilitacijom, odnosno zbog nezaposlenosti
  5. da oni i članovi njihovog kućanstva nisu upisani u registar poljoprivrednih gospodarstava
  6. da nisu obveznici uplate doprinosa za mirovinsko osiguranje temeljem poljoprivredne djelatnosti
  7. da oni i članovi njihovog kućanstva nisu vlasnici ili korisnici motornog vozila ili motornih plovila dužine preko 6 metara i da nisu vlasnici ili suvlasnici, korisnici ili sukorisnici nekretnina koje im ne služe za podmirenje osnovnih životnih potreba
  8. da oni i članovi njihovog kućanstva nemaju ukupno druge redovne novčane prihode mjesečno po članu kućanstva veće od 30% od utvrđene proračunske osnovice u Republici Hrvatskoj.
- (2) Pravo na opskrbninu, pod uvjetima iz stavka 1. ovoga članka, imaju i slijepi članovi obitelji iza smrti HRVI.

Članak 91.

- (1) Osnovica za određivanje opskrbnine iznosi 33% utvrđene proračunske osnovice u Republici Hrvatskoj.
- (2) Korisnicima koji u kućanstvu nemaju prihode od utjecaja na opskrbninu, opskrbnina se određuje u iznosu osnovice.
- (3) Korisnicima koji u kućanstvu imaju prihod od poljoprivredne djelatnosti i šumarstva, odnosno druge prihode od utjecaja na opskrbninu, opskrbnina se određuje u iznosu razlike između dijela prihoda koji mjesečno otpada na korisnika i osnovice za određivanje opskrbnine.
- (4) Ako dva ili više sukorisnika obiteljske invalidnine ispunjavaju uvjete za stjecanje prava na opskrbninu, opskrbnina određena prema stavku 2. odnosno 3. ovoga članka povećava se za 50% za svakoga daljnjeg korisnika.
- (5) Ako oba bračna druga ispunjavaju uvjete za stjecanje prava na opskrbninu po različitim osnovama, opskrbnina im se određuje kao jednom korisniku i tako određena povećava za 50% za drugoga bračnog druga.

Članak 99.

(1) Dio prihoda koji otpada na člana kućanstva korisnika opskrbnine o kojemu ovisi pravo na opskrbninu i iznos opskrbnine izračunava se tako da se:

1. ukupni prihod od poljoprivredne djelatnosti i šumarstva podijeli na korisnika opskrbnine i sve članove njegova kućanstva,

2. drugi novčani prihodi od utjecaja na opskrbninu podijele na korisnika opskrbnine, odnosno člana obitelji o čijem se prihodu radi i članove njegove obitelji koji s njim žive u zajedničkom kućanstvu.

Ovi prihodi dijele se i na unučad korisnika, odnosno člana obitelji o čijem se prihodu radi, ako ih taj član obitelji, odnosno korisnik uzdržava kao članove svoga kućanstva zato što su nesposobni za privređivanje i nemaju roditelje ni prihode ili su im roditelji nesposobni za privređivanje i bez prihoda.

(2) Ako je bračni drug korisnika opskrbnine zaposlen u inozemstvu kod inozemnog poslodavca ili tamo samostalno obavlja gospodarsku ili profesionalnu djelatnost, smatra se da mjesečni prihod po članu kućanstva korisnika prelazi svotu iz članka 88. stavka 1. točke 5. ovoga Zakona.

Članak 102.

Roditelji, udovica ili udovac smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata ovisno o utvrđenom stupnju oštećenja organizma imaju prednost pri smještaju u umirovljeničke domove.

Članak 104.

(1) Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti snosi troškove prijevoza i pogreba posmrtnih ostataka poginuloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata uz odavanje vojne počasti, nakon postupka ekshumacije i identifikacije.

(2) Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti snosi troškove prijevoza posmrtnih ostataka i troškove pogreba umrlog HRVI iz Domovinskog rata i umrloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata na području Republike Hrvatske uz odavanje vojne počasti, ako obitelj pravovremeno obavijesti Ministarstvo.

Članak 108.

(1) Ministar obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti donosi pravilnike za provedbu ovoga Zakona i to:

1. o uvjetima i načinu ostvarivanja prava na zdravstvenu zaštitu iz članka 12. ovoga Zakona koja nisu utvrđena kao standard iz osnovnog zdravstvenog osiguranja,

2. o radu povjerenstva iz članka 32. ovoga Zakona,

3. o dodjeli stambenog kredita članovima obitelji smrtno stradaloga, zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i HRVI iz Domovinskog rata iz članka 37. ovoga Zakona,

4. o dodjeli besplatnih udžbenika iz članka 57. ovoga Zakona,

5. o utvrđivanju postotka oštećenja organizma HRVI iz Domovinskog rata iz članka 65. ovoga Zakona,

6. o medicinskim indikacijama za razvrstavanje invalida I. do IV. skupine prema stupnju potrebe za njegom i pomoći druge osobe iz članka 67. ovoga Zakona,

7. o oštećenju organizma po osnovi kojih HRVI ima prava na ortopedski doplatak i razvrstavanju tih oštećenja u stupnijeve iz članka 70. ovoga Zakona,

8. o korištenju prava na medicinsku, odnosno fizikalnu rehabilitaciju iz članka 72. ovoga Zakona,

9. o izboru, načinu i postupku ostvarivanja prava osoba koje pružaju njegu i pomoć HRVI iz Domovinskog rata 100% I. skupine iz članka 85. ovoga Zakona,

10. o iznosu troškova pogreba iz članka 104. ovoga Zakona,

11. o utvrđivanju zdravstvenih ustanova za vještačenje činjenice iz članka 123. stavka 1. točke 8. ovoga Zakona,

12. o radu liječničkih povjerenstava iz članka 126. ovoga Zakona u postupku za ostvarivanje prava po ovom Zakonu,

13. o načinu isplate novčanih primanja i drugih troškova po ovom Zakonu,

14. o načinu vođenja evidencije o obavljenim isplatama i dostavi izvješća o utrošenim sredstvima prema ovom Zakonu, te kontroli namjenskih trošenja sredstava,

15. o utvrđivanju jedinstvenog registra hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, članova obitelji smrtno stradalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata, članovima obitelji zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata, HRVI iz Domovinskog rata i članovima obitelji HRVI iz Domovinskog rata i izdavanju iskaznica o utvrđenom statusu,

16. o uvjetima i načinu priznavanja prava na opskrbninu, a osobito o utvrđivanju površina nekretnina koje služe za podmirenje osnovnih životnih potreba, o vrsti i starosti motornih vozila i o utvrđivanju sastava kućanstva.

(2) Prije donošenja pravilnika iz točke 1., 5., 6., 7., 8., 9., 11. i 12. iz stavka 1. ovoga članka ministar obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti pribavit će o istima suglasnost ministra zdravstva i socijalne skrbi,

(3) Ministar obrane donijeti će provedbeni propis za provedbu odredaba članka 20. i 157. ovoga Zakona.

Članak 109.

Za ostvarivanje prava iz ovoga Zakona:

1. Službene evidencije o priznatim statusima hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata iz članka 2. stavka 1. ovoga Zakona vode Ministarstvo obrane, odnosno Ministarstvo unutarnjih poslova i o tome izdaju potvrde.

2. Službene evidencije o priznatim statusima dragovoljca iz Domovinskog rata iz članka 2. stavaka 3., 4. i 5. ovoga Zakona vode Ministarstvo obrane, odnosno Ministarstvo unutarnjih poslova i o tome izdaju potvrde.

3. Status člana obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata utvrđuje se u upravnom postupku na temelju pisanog zahtjeva člana obitelji, a na temelju dokaza propisanih ovim Zakonom.

4. Status člana obitelji nestaloga ili zatočenoga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata utvrđuje se u upravnom postupku na temelju pisanog zahtjeva člana obitelji, a na temelju dokaza propisanih ovim Zakonom.

5. Status pastorka utvrđuje se u upravnom postupku u kojem se rješava o pravu na obiteljsku invalidninu pastorka, na temelju pisanog zahtjeva staratelja pastorka a na temelju dokaza: pravomoćne presude suda da je jednom roditelju pastorka oduzeto roditeljsko pravo, odnosno smrtna lista za jednog od roditelja, ovjerene izjave kod javnog bilježnika dvojice svjedoka da ga je hrvatski branitelj uzdržavao najmanje godinu dana prije pogibije, smrti, zatočenja ili nestanka te potvrde o prebivalištu.

6. Status člana obitelji umrloga hrvatskoga ratnoga vojnog invalida od I. do IV. skupine utvrđuje se u upravnom postupku na temelju pisanog zahtjeva člana obitelji i pisanih dokaza iz ovoga Zakona, te konačnog i pravomoćnog rješenja da je HRVI iz Domovinskog rata koristio pravo na doplatak za njegu i pomoć druge osobe do smrti.

7. Status HRVI iz Domovinskog rata na temelju ranjavanja ili ozljede utvrđuje se u upravnom postupku na temelju pisanog zahtjeva hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i dokaza iz ovoga Zakona nakon nalaza i mišljenja liječničkog povjerenstva..

8. Status HRVI iz Domovinskog rata na temelju bolesti, a bolest, pogoršanje bolesti odnosno pojava bolesti neposredna je posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske utvrđuje se u upravnom postupku na temelju pisanog zahtjeva hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata nakon nalaza i mišljenja liječničkog povjerenstva.

Članak 117.

(1) Bračni drug stupanjem u brak ili izvanbračnu zajednicu određenu Obiteljskim zakonom gubi prava iz ovoga Zakona koja je ostvario kao član obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i umrloga HRVI iz Domovinskog rata od I. do IV. skupine.

(2) Bračni drug gubi prava iz ovoga Zakona ako zlorabi ili grubo zanemari roditeljske dužnosti i prava prema djeci s kojom koristi ta prava pa mu je roditeljska skrb oduzeta odlukom suda u izvanparničnom postupku.

(3) Roditelj smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ne može steći ni koristiti prava iz ovoga Zakona ako mu je odlukom suda u izvanparničnom postupku oduzeto roditeljsko pravo zbog grubog zanemarivanja roditeljske dužnosti.

Članak 122.

(1) Nadležno upravno tijelo u jedinici područne (regionalne) samouprave, odnosno nadležno upravno tijelo Grada Zagreba je prvostupanjnsko tijelo koje po zahtjevu stranke ili po službenoj dužnosti u slučajevima predviđenim ovim Zakonom postupa u upravnim stvarima i rješava o:

- statusu člana obitelji smrtno stradaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i njihovim pravima,
- statusu člana obitelji zatočenoga ili nestaloga hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata i njihovim pravima,
- statusu pastorka,
- statusu članova obitelji umrlog HRVI iz Domovinskog rata od I. do IV. skupine i njihovim pravima,
- statusu HRVI iz Domovinskog rata, njihovim pravima i pravima članova njegove obitelji,
- statusu zatočenika u neprijateljskom logoru,
- statusu i pravima stradalih pirotehničara i članova njihovih obitelji,
- ostalim statusima i pravima iz ovoga Zakona koji prema posebnim propisima nisu u nadležnosti drugih upravnih tijela.

(2) Drugostupanjnsko tijelo za postupanje po rješenjima upravnih tijela i službenih osoba iz stavka 1. ovoga članka je Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

(3) Prvostupanjnsko tijelo koje rješava o statusima i pravima iz stavka 1. ovoga članka za osobe koje nemaju prebivalište na teritoriju Republike Hrvatske je nadležno upravno tijelo Grada Zagreba.

(4) Prvostupanjsko tijelo nadležno za rješavanje po zahtjevima stranaka za priznavanje prava na stambeno zbrinjavanje temeljem članka 36. ovoga Zakona je Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti.

(5) Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti pruža stručnu i pravnu pomoć hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji putem svojih područnih jedinica osnovanim u svakoj županiji i Gradu Zagrebu i to:

- u ostvarivanju statusnih prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji,

- u ostvarivanju prava na stambeno zbrinjavanje, a osobito putem izvida u kojima se utvrđuju uvjeti stanovanja hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji te stambene potreba,

- u postupku prekvalifikacije i samozapošljavanja hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata,

- u pružanju psihosocijalne pomoći,

- u provođenju programa profesionalne rehabilitacije,

- u ostvarivanju prava na invalidsku i obiteljsku mirovinu,

- u postupku ekshumacije i identifikacije hrvatskih branitelja.

Članak 123.

(1) Prema ovom Zakonu činjenica da je rana, ozljeda ili smrtno stradavanje nastupilo pod okolnostima iz članka 2. stavka 2. ovoga Zakona dokazuju se samo javnim ispravama koja se u smislu ovoga Zakona smatraju:

1. Potvrda o okolnostima smrtnog stradavanja hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata je potvrda koju je izdala nadležna postrojba Oružanih snaga Republike Hrvatske, nadležno tijelo Ministarstva obrane, policijska uprava Ministarstva unutarnjih poslova, odnosno Ministarstvo unutarnjih poslova u sjedištu u kojoj se navodi pripadnost postrojbi, vrijeme, mjesto i okolnosti smrtnog stradavanja.

2. Potvrda nadležnih tijela državne vlasti Republike Hrvatske o osobi koja je po nalogu u obavljanju vojnih i drugih dužnosti smrtno stradala je potvrda u kojoj se navodi vrijeme, mjesto i okolnosti smrtnog stradavanja osobe te po čijem nalogu je obavljala dužnosti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske.

3. Potvrda o okolnostima uhićenja, odnosno nestanka hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata je potvrda koju je izdala nadležna postrojba Oružanih snaga Republike Hrvatske, nadležno tijelo Ministarstva obrane, policijska uprava Ministarstva unutarnjih poslova, odnosno Ministarstvo unutarnjih poslova u sjedištu u kojoj se navodi pripadnost postrojbi, vrijeme, mjesto i okolnosti uhićenja ili nestanka.

4. Potvrda o stradavanju hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata je potvrda koju je izdala nadležna postrojba Oružanih snaga Republike Hrvatske, nadležno tijelo Ministarstva obrane, policijska uprava Ministarstva unutarnjih poslova, odnosno Ministarstvo unutarnjih poslova u sjedištu u kojoj se navodi pripadnost postrojbi, vrijeme, mjesto i opis uzroka i okolnosti pod kojima je hrvatski branitelj iz Domovinskog rata ranjen ili ozlijeđen.

5. Potvrda o okolnostima stradavanja osobe koja je po nalogu nadležnih tijela državne vlasti Republike Hrvatske u obavljanju vojnih ili drugih dužnosti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ranjena ili ozlijeđena je potvrda u kojoj se navodi, vrijeme, mjesto i okolnosti stradavanja te po čijem nalogu je obavljala dužnosti u obrani suvereniteta Republike Hrvatske

6. Opis ratnog puta je prikaz ratnih zadataka koje je hrvatski branitelj iz Domovinskog rata izvršavao u obrani suvereniteta Republike Hrvatske za vrijeme trajanja Domovinskog rata.

7. Medicinska dokumentacija o liječenju nakon ranjavanja ili ozljede je dokumentacija o liječenju hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata izdana od zdravstvene ustanove, liječničke ordinacije i načelnika ratnog saniteta postrojbe iz vremena nakon ranjavanja ili ozljede te u kontinuitetu do podnošenja zahtjeva.

8. Medicinska dokumentacija da je samoubojstvo hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata neposredna posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske jest dokumentacija izdana od zdravstvene ustanove, liječničke ordinacije ili načelnika ratnog saniteta postrojbe koja potječe iz vremena njegovog sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske ili iz razdoblja deset godina nakon prestanka sudjelovanja u obrani suvereniteta, a iznimno i nakon tog roka ako je putem vještačenja u zdravstvenoj ustanovi od strane stručnog tima te ustanove ustanovljeno da je psihička bolest moguća posljedica sudjelovanja u obrani suvereniteta Republike Hrvatske. Zdravstvene ustanove kao konzultantske kuće za vještačenje činjenice iz ovog članka utvrđuje ministar obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti uz suglasnost ministra zdravstva i socijalne skrbi.

9. Potvrda o zatočenju u neprijateljskom logoru i nestanku je potvrda koju izdaje Uprava za zatočene i nestale Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti na temelju činjenica o kojima vodi službenu evidenciju.

Članak 144.

(1) Osoba koja je ostvarila pravo ili su joj isplaćena novčana primanja po ovom Zakonu na koja nije imala pravo, dužna je nadoknaditi štetu za ostvareno ne pripadajuće pravo odnosno vratiti primljene iznose:

1. ako je na osnovi netočnih podataka za koje je znala ili morala znati da su netočni ili je na drugi protupravni način ostvarila neko pravo ili primanje po ovom Zakonu koje joj ne pripada ili je ostvarila u većem opsegu nego što joj pripada,

2. ako je ostvarila neko pravo ili primanje zbog toga što nije prijavila nastale promjene koje utječu na gubitak ili opseg nekog prava, a znala je ili morala znati za te promjene,

3. ako je primala novčane isplate u iznosu većem od onog koji joj je određen rješenjem nadležnog tijela uprave.

(2) Potraživanje iz stavka 1. ovoga Zakona zastarijeva kad protekne rok određen zakonom kojim se uređuje zastara potraživanja za tu vrstu prava odnosno potraživanja. Taj rok počinje teći od dana kada je u upravnom postupku postalo konačno rješenje kojim je utvrđeno da priznato pravo odnosno isplaćivano primanje ne pripada ili pripada u manjem iznosu (stavak 1. točke 1. i 2.), odnosno od dana kada je izvršena posljednja nepravilna isplata (stavak 1. točka 3.).

(3) Osoba iz stavka 1. ovoga članka dužna je nadoknaditi štetu za ostvareno ne pripadajuće pravo i vratiti nepravilno isplaćena novčana primanja u iznosu primljenog najviše za posljednje tri godine računajući od posljednje isplate na koju nije imala pravo. Ako to ne učini u roku što ga odredi nadležno upravno tijelo, naknada štete odnosno povrat nepravilno primljenih iznosa ostvarit će se tužbom pri nadležnom sudu.

(4) Obveza naknade štete za ne pripadajuće pravo odnosno povrat nepravilno isplaćenih iznosa primanja postoji neovisno o tome je li rješenje na temelju kojega je priznato pravo, odnosno na temelju kojeg je isplaćen novčani iznos, poništeno ili izmijenjeno.

Članak 145.

(1) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 300.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj:

1. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, ako ne postupi prema odredbi članka 23. stavka 6. ovoga Zakona,

2. pravne osobe ako one ili njihova tijela ne postupe prema odredbi članka 23. stavka 7. i članka 35. stavka 1. ovoga Zakona,

3. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, ako ne postupi prema odredbi članaka 152.,153.,154., 155. i 156. ovoga Zakona.

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 5.000,00 do 15.000,00 kuna i odgovorna osoba u pravnoj osobi ili čelnik tijela pravne osobe.

Članak 146.

Novčanom kaznom od 10.000,00 do 300.000,00 kuna kaznit će se pravna osoba, a novčanom kaznom od 5.000,00 do 15.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba u pravnoj osobi ili čelnik tijela pravne osobe ako:

1. pri smještaju u umirovljeničke domove postupi suprotno odredbama ovoga Zakona,
2. pri upisu osoba u obrazovne ustanove postupi suprotno odredbama ovoga Zakona,
3. pri smještaju osoba u učeničke, odnosno studentske domove postupi suprotno odredbama Zakona,
4. zakupodavatelj ne postupi prema odredbama ovoga Zakona.